

МАТЕМАТИКА

1

УДК 51*кл 1(075.2)
О-56

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ МОН України від 06.07.2018 № 734)*

Видано за державні кошти. Продаж заборонено.

Умовні позначення:

— Пригадай!

— робота в парі;

— Запам'ятай!

— кругові вирази;

— робота в групі;

— завдання підвищеної складності.

Оляницька Л. В.

О-56 Математика : підруч. для 1 кл. закл. загальн. середн. освіти /
Л. В. Оляницька. — К. : Грамота, 2018. — 144 с.: іл.
ISBN 978-966-349-694-8

Підручник відповідає Типовій освітній програмі з математики для 1 класу, розробленій колективом авторів під керівництвом О. Я. Савченко, та концепції Нової української школи.

Навчальний матеріал подано в цікавій та доступній формі з урахуванням компетентнісного підходу й сучасних методик. Підручник містить завдання різного рівня складності, передбачено роботи в парі та групі.

Яскраві піктограми в підручнику сприятимуть унаочненню й систематизації матеріалу.

УДК 51*кл 1(075.2)

Дорогі друзі!

Ви стали першокласниками. Ця книжка — ваш перший підручник з математики. З нього ви дізнаєтеся багато нового, цікавого й потрібного в житті.

Ви ознайомитеся з дивовижним світом чисел, з величинами, математичними виразами та геометричними фігурами.

Ви навчитеся обчислювати математичні вирази, розв'язувати задачі, а також зможете складати власні задачі.

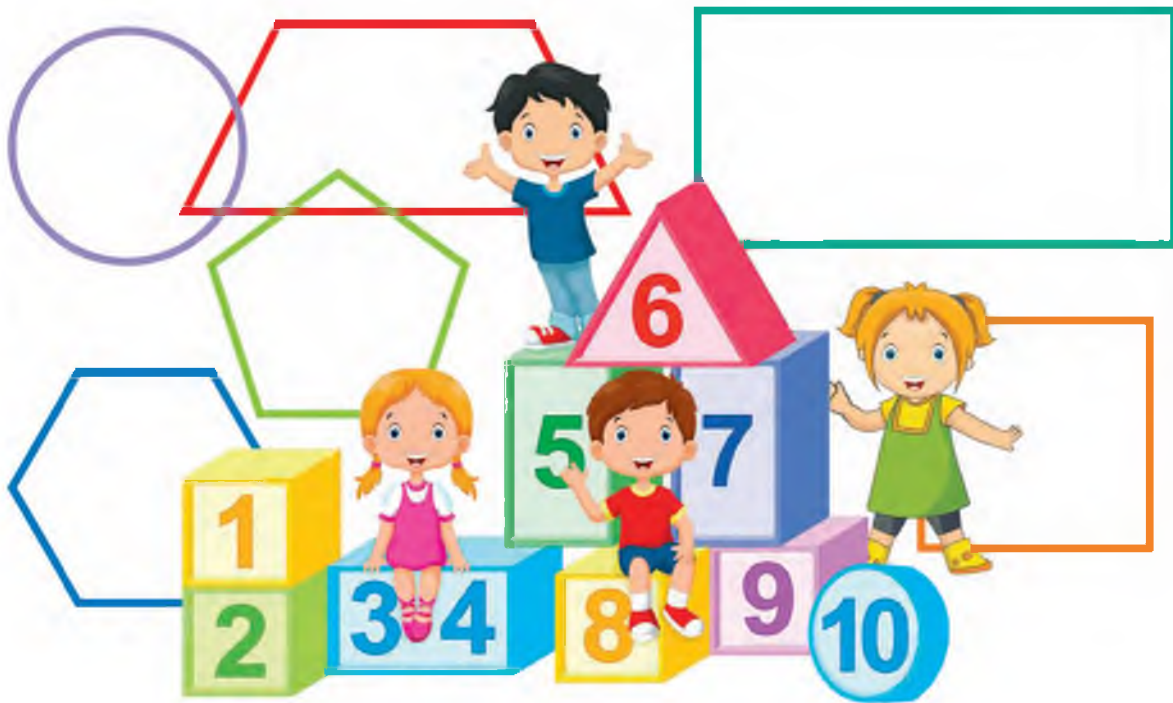
Для тих, хто більше цікавиться математикою, подано ребуси, логічні задачі та математичні головоломки.

Працюючи з підручником, ви переконаєтеся, що математика — цариця всіх наук, а математичні знання необхідні кожному з вас.

Користуйтеся підручником акуратно. Не пишть у ньому й не ставте позначок. Наступного року за ним навчатиметься інший учень (учениця).

Отож навчайтеся з бажанням і задоволенням!

Автор

Розділ 1
ПРОСТОРОВІ ВІДНОШЕННЯ.
ГЕОМЕТРИЧНІ ФІГУРИ. ЧИСЛА. ДІЇ З ЧИСЛАМИ.
НАТУРАЛЬНІ ЧИСЛА 1–10. ЦИФРА 0

Розміщення об'єктів на площині та в просторі.
Правила лічби

1. Опишіть, що ви бачите на малюнку. Полічіть предмети.

Усі предмети (об'єкти) можна полічити, тобто визначити їхню кількість.

Лічити об'єкти можна в будь-якому порядку.

2. Полічи дорожні знаки за напрямком стрілок. Назви спільні та відмінні ознаки цих дорожніх знаків.

Розміщення об'єктів на площині та в просторі: по центру, попереду, позаду, праворуч, ліворуч

- 1.** Опишіть, що ви бачите на малюнку. Хто переходить вулицю? Хто йде попереду? Позаду? Які об'єкти знаходяться за поліцейським?

- Полічіть дітей. Полічіть будинки, що розташовані праворуч, ліворуч. З якого боку вулиці знаходиться найвищий будинок? Найнижчий?
- 2.** Розглянь малюнок. Розкажи про напрямок руху кожного виду транспорту. Якого кольору машини їдуть наліво, направо, прямо? Опиши напрямок руху велосипедиста та мотоцикліста.

- 3.** Хто на малюнку зображений зліва? Справа? Посередині?

Об'єднання об'єктів у групи за спільною ознакою

1. Опишіть, що ви бачите на малюнку. Скільки всього живих об'єктів на малюнку? Скільки тварин? Скільки дітей? Хто та де заховався від дощу? Де знаходяться пташки?

2. Скільки дітей зображено на малюнку? Хто йде попереду? Позаду? Хто посередині? Хто між дівчатками? У які дві групи можна об'єднати дітей?

Предмети можна об'єднати в **групи** за спільними ознаками.

3. Назви іграшки, які можна об'єднати в групи за спільними ознаками. Скільки об'єктів у кожній групі? Визнач «зайве» на малюнку.

Зіставлення об'єктів за розміром, довжиною, масою

1. Опишіть, що ви бачите на малюнку. Хто з козаків найвищий? Хто найнижчий? Хто найповніший? Найхудіший?

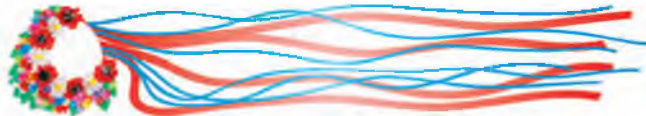
2. Яка з жінок на малюнку вища на зріст? Хто має однаковий зріст? У кого найдовша сукня?

3. Визнач, якого кольору найдовша стрічка. Якого кольору найкоротша стрічка? Які стрічки однакової довжини?

4. Чим відрізняються стрічки на віночку? Якого кольору широкі стрічки? А якого кольору вузькі?

5. Андрій вищий за Степана, але нижчий від Івана. Хто вищий — Степан чи Іван?

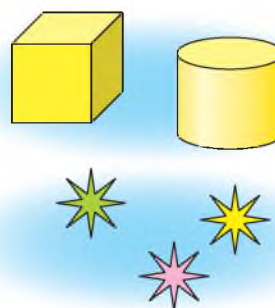
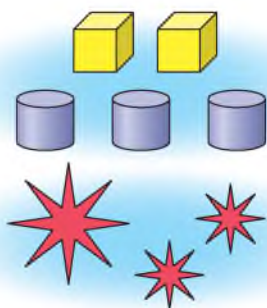
Порівняння об'єктів навколишнього світу.
Спільні та відмінні ознаки

1. Опишіть, що ви бачите на малюнку. Назвіть усіх казкових героїв по порядку. Хто найкращий «літун»? Хто летить другим? Хто останнім?

2. Визнач, за якою ознакою розподілено фігури на групи.

3. Чим подібні фігури в кожній групі? Чим відрізняються?

4. Розподіли предмети на групи: за кольором; за формою.

Кількість елементів у групі. Кількісна лічба

- 1.** Опишіть, що ви бачите на малюнку. Об'єднайте тварин у групи за спільною ознакою. Визначте, скільки тварин у кожній групі.

- 2.** Полічи листки в кожному рядку. У якому рядку однакова кількість кленових і дубових листків? У якому рядку однакових листків найбільше?

- 3.** Назвіть «зайве» на кожному з малюнків.

Порядкова лічба. Порядкові відношення

1. Допоможіть зайцю зібрати врожай, користуючись підказками: *уліво, управо, угору, униз, прямо*. Полічіть весь урожай. Розподіліть його за спільними ознаками на групи. Чого найбільше? Найменше?

2. Назви учасників змагання. Хто біжить першим? Останнім? Полічи учасників від першого до останнього; від останнього до першого.

3. Полічіть усіх, хто з'їжджає з гірки. Хто з'їжджає першим? Останнім? Скільки всього слоненят? Скільки слоненят з'їжджають з гірки? Скільки сірих слоненят? Яких слоненят по одному?

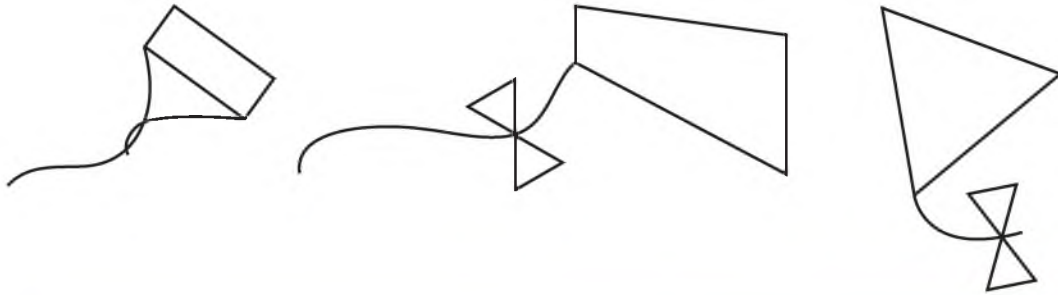

Точка. Пряма. Ламана

1. Опишіть, що ви бачите на малюнках. Дослідіть, за допомогою яких ліній створено малюнки.

Пряма лінія не має початку та кінця.
Прямі бувають **вертикальні, горизонтальні, похилі**.
Криві та ламані лінії бувають **замкнені** й **незамкнені**.

2. Розглянь малюнки. Назви кожну лінію.

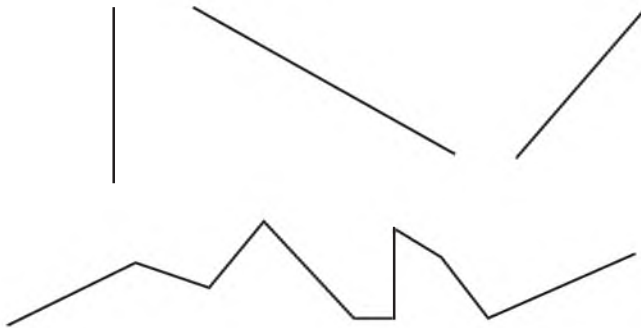
точка

пряма

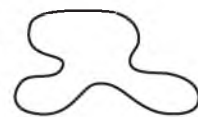
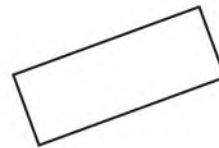
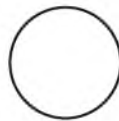
крива

ламана

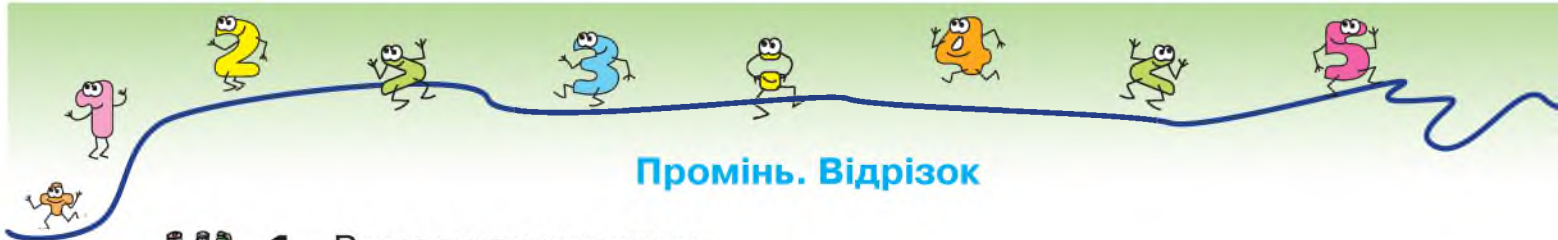
незамкнені

замкнені

3. Якого кольору замкнена ламана? Незамкнена? Скільки відрізків має кожна ламана?

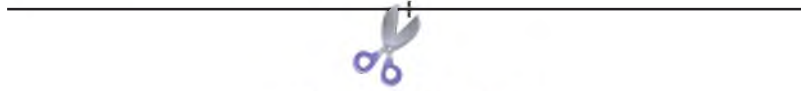

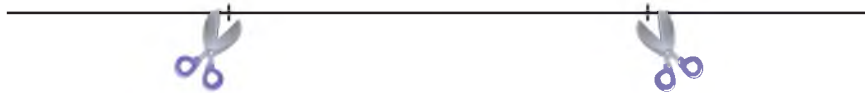
Промінь. Відрізок

1. Розгляньте малюнки.

Це — *промені*.

Це — *відрізок*.

2. Об'єднай фігури в групи. Назви їх. Скільки фігур у кожній з утворених груп?

3. Які лінії «заховалися» на малюнку?

4. Скільки відрізків?

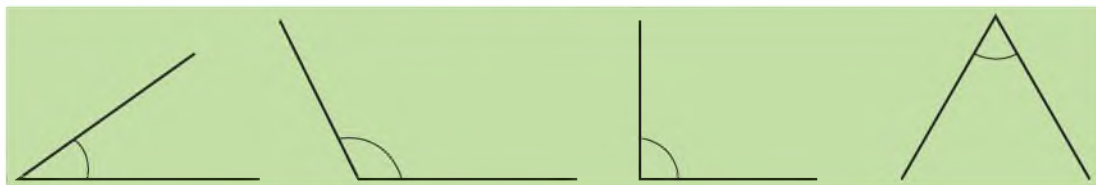

Геометричні фігури. Кут. Многокутник

1. Розгляньте малюнок. Це — **кути**.

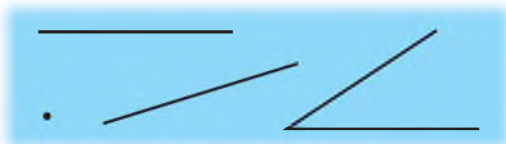
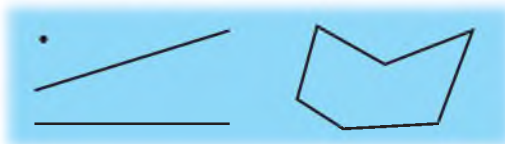

Якщо з однієї точки провести два промені, то отримаємо геометричну фігуру — **кут**. Точку, з якої проведено промені, називають **вершиною кута**, а промені є **сторонами кута**.

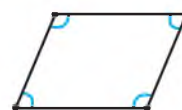
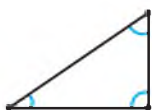
2. Поміркуй, скільки кутів на кожному малюнку, а мишки тобі підкажуть.

3. Назви кожну геометричну фігуру. Чим відрізняються малюнки?

4. За якими ознаками можна назвати подані геометричні фігури?

Назву многокутника визначають за кількістю його кутів, сторін і вершин.

5. Яка фігура «зайва»? Чому? Яка з фігур не має жодного кута?

Число та цифра 1

1. Полічи, скільки грибів на малюнку.

1 — це цифра (знак) для запису числа 1.

2. Яких ягід по одній, а яких — багато?

3. Назви гриби, зображені на малюнку. На які дві групи їх можна розподілити? Скільки в кожній групі грибів? Допоможи їжаку зібрати їстівні гриби.

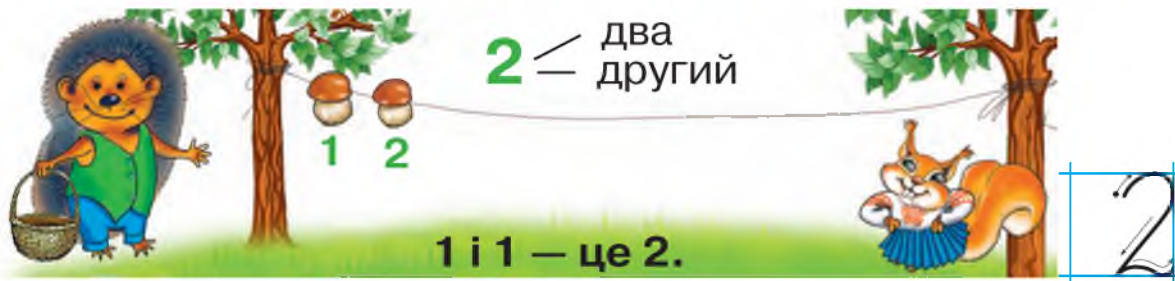

4. Поміркуй, чому не можна збирати неїстівні гриби. Для кого вони корисні?

Число та цифра 2

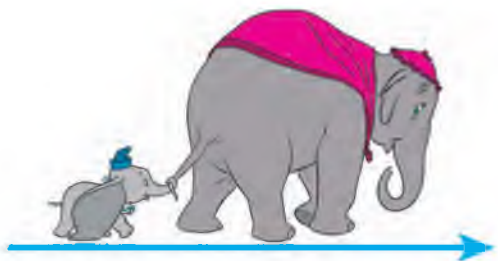
1. Полічи, скільки грибів на малюнку.
2. 1 — попереднє до числа 2; 2 — наступне за числом .
3. Чого на малюнку по одному? Чого по два? Що «зайве»? Чому?

4. Знайди серед шкарпеток пару. Якого вона кольору?

5. Хто йде першим? Хто — другим?

Порівняння груп об'єктів за кількістю

1. Пригадайте казку «Заєць та їжак». Скільки на малюнку зайців? Скільки їжаків? Де знаходяться їжаки? А заєць? Кого більше? Кого менше? Чому їжак переміг у змаганні?

Числа можна порівнювати. Результат порівняння записують так: $>$ (більше), $<$ (менше), $=$ (дорівнює).

Записи $1 < 2$ і $2 > 1$ називають **нерівностями**.

Нерівність $1 < 2$ читають так: «**Один менше від двох**».

Нерівність $2 > 1$ читають так: «**Два більше від одного**».

Запис $2 = 2$ називають **рівністю**.

Рівність $2 = 2$ читають так: «**Два дорівнює двом**».

2. Чого на малюнку однакова кількість? Чого більше? Чого менше?

3. Поміркуйте, які знаки ($>$; $<$; $=$) пропущені.

$$1 \bigcirc 2$$

$$2 \bigcirc 2$$

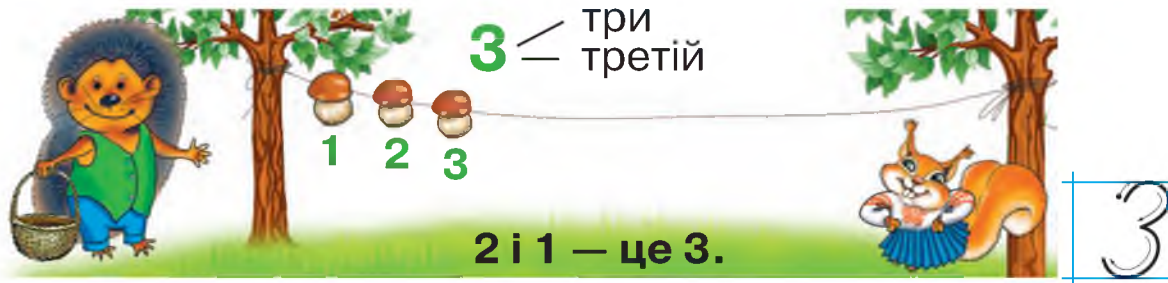

$$2 \bigcirc 1$$

Число та цифра 3

1. Полічи, скільки грибів на малюнку.

Числа 1 і 3 — «сусіди» числа 2.

2. 2 — попереднє до числа ; 3 — наступне за числом .

3. Чого на малюнку по 3? Назвіть предмети, які можна об'єднати за спільною ознакою.

4. Розглянь малюнок. У кого найбільше яблук? Найменше? Однакова кількість?

5. Добери числа.

$$2 > \square \quad 1 < \square \quad 3 > \square \quad 2 = \square$$

Трикутник та його елементи. Порівняння відрізків за довжиною

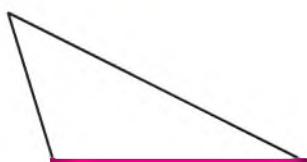
1. Порівняйте числа за зразком (усно).

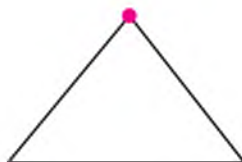
$$3 > 1 \quad 1 < 3$$

2. Розгляньте малюнки. Це — **трикутники**.

Це — **сторона**.

Це — **вершина**.

Це — **кут**.

Трикутник має **3 сторони, 3 вершини, 3 кути**.

3. Скільки трикутників на малюнку ліворуч? Скільки відрізків на малюнку праворуч? Якого кольору найдовший відрізок? Найкоротший? Скільки відрізків однакової довжини?

4. Об'єднай фігури в групи: за кольором, за формою, за розміром. Скільки фігур у кожній групі?

5. Скільки кольорів у світлофора? Що вони означають?

6. Визнач, де на малюнку «заховалася» цифра 3.

7. Визнач, скільки відрізків на малюнку. Скільки променів?

Дія додавання

1. Порівняйте об'єкти в кожній групі за певними ознаками. Чого на малюнку по 2? Чого 3?

2. Закінчи речення.

Якщо хлопчик вищий, ніж дівчинка, то дівчинка ...

Якщо стілець нижчий, ніж стіл, то стіл ...

Якщо струмок вужчий, ніж річка, то річка ...

3. Назви, кого ти бачиш на малюнку. Хто стоїть посередині? Хто праворуч? Ліворуч? Скільки тварин? Скільки всього друзів?

Якщо предмети об'єднують, то виконують дію додавання й отримують більше число. Читають так: «**До двох додати один дорівнює трьом**».

рівність

$$\boxed{2 + 1 = 3} \text{ — значення виразу}$$

вираз

4. Розглянь малюнки. Які числа потрібно поставити в порожніх клітинках? Запиши рівності.

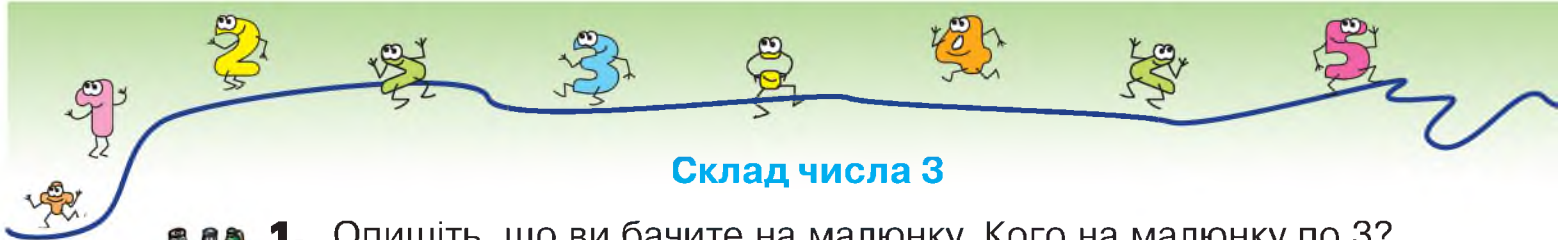
$$\square + \square = \square$$

$$\square + \square = \square$$

$$\square + \square = \square$$

Склад числа 3

1. Опишіть, що ви бачите на малюнку. Кого на малюнку по 3? Чого на малюнку 3? Скільки дорослих ведмедів? А малюків? Чий стілець найменший?

3 — це 1 і 1 і 1.

3 — це 1 і 2.

3 — це 2 і 1.

2. Прочитай та обчисли вирази.

$1 + 1$

$1 + 2$

$2 + 1$

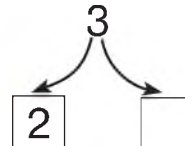
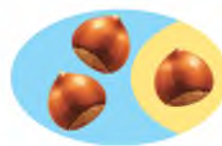
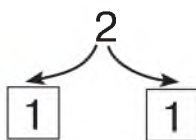
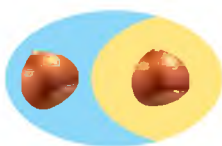
3. В автобусі «їдуть» числа. «Заповни» вільні місця. Обчисли вирази.

$1 + 2$

$2 + 1$

4. Назви число, яке потрібно поставити в порожній клітинці.

5. Порівняй кількість вагонів. Зроби записи за малюнками.

$\square = \square$

Дія віднімання

1. Складіть вирази на додавання за малюнками. Обчисліть.

2. Скільки було кульок? Скільки полетіло? Скільки залишилося?

Якщо предмети вилучають, то виконують дію віднімання й отримують менше число. Читають так: «**Від трьох відняли один дорівнює двом**».

рівність

$$\boxed{3 - 1 = 2}$$

вираз

— значення виразу

3. Опиши, що ти бачиш на малюнку. Прочитай рівності. Що вони означають?

$$2 + 1 = 3$$

$$3 - 1 = 2$$

4. Склади вирази на віднімання за малюнками. Обчисли.

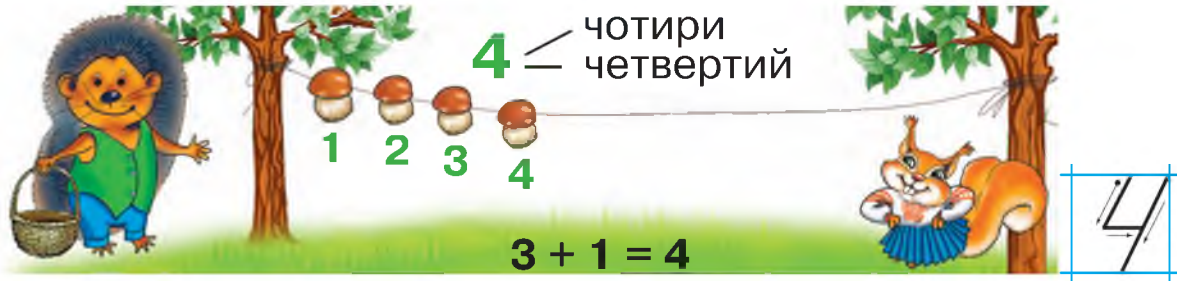

5. Полічи всі трикутники на кожному малюнку. На якому малюнку їх більше?

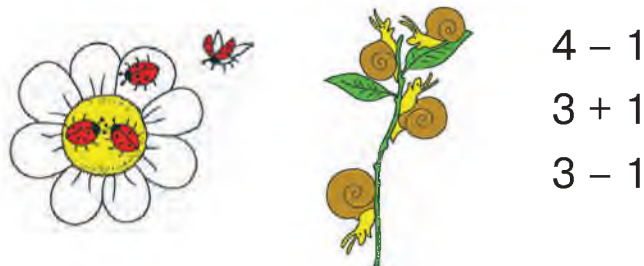
Число та цифра 4

1. Полічи, скільки грибів на малюнку.
2. 3 — попереднє до числа ; 4 — наступне за числом .
3. Назви «сусідів» числа 2, числа 3.
4. Чого на малюнку по 4? Чого по 3? Чого по 2?

5. Вибери для кожного малюнка відповідний вираз. Обчисли.

- 4 - 1
- 3 + 1
- 3 - 1

6. Назви фігури, які можна об'єднати за спільною ознакою. Яких трикутників найбільше? Найменше? Однакова кількість?

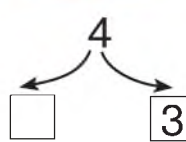
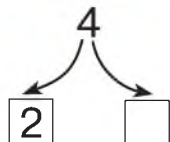
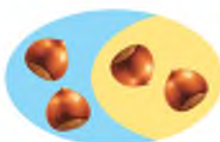
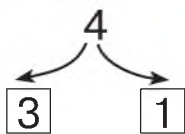
Склад числа 4

1. Опишіть, що ви бачите на малюнку. Чого на малюнку по 4?
Кого на малюнку 4?

2. Назви число, яке потрібно поставити в порожній клітинці.

3. «Заповни» вільні місця в автобусі. Обчисли вирази.

$2 + 2$

$3 + 1$

$1 + 3$

4. Скільки гривень на кожному малюнку? Скільки монет?

5. Їжак може перенести 4 фрукти. Як він зможе це зробити?
Скільки в тебе вийшло варіантів?

Чотирикутник та його елементи

1. Розгляньте малюнки. Це — **чотирикутники**.

Чотирикутник має **4 вершини, 4 кути, 4 сторони**.

2. Назви геометричні фігури, які ти бачиш на малюнку.

3. Обчисли вирази за зразком.

$$3 + 1 = 4$$

$$4 - 3 = 1$$

$$4 - 1 = 3$$

$$2 + 2$$

$$4 - 2$$

$$1 + 3$$

$$4 - 3$$

$$4 - 1$$

4. Поміркуйте, які знаки дій (+; -) пропущені. Запишіть рівності.

$$3 \bigcirc 1 = 4 \quad 2 \bigcirc 1 = 1 \quad 2 \bigcirc 2 = 4 \quad 3 \bigcirc 1 = 2 \quad 4 \bigcirc 4$$

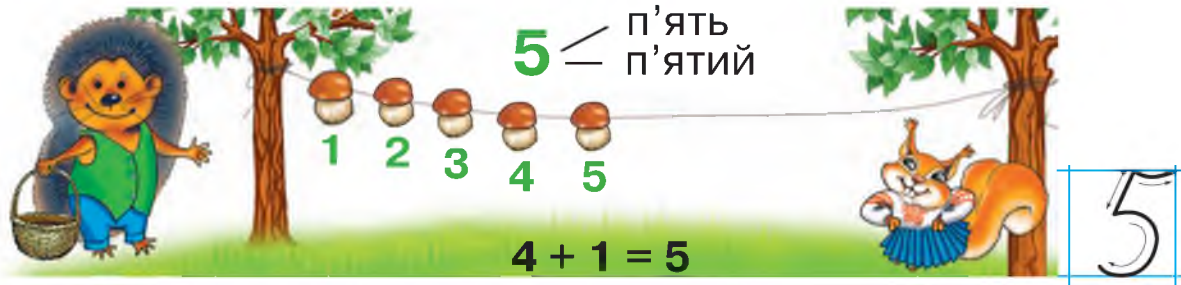
5. Іван, Леся та Марко намалювали кораблик, літак і ракету. Іван і Леся намалювали не кораблик, Леся — не ракету. Що намалювала кожна дитина?

Число та цифра 5

1. Полічи, скільки грибів на малюнку.
2. Назви «сусідів» числа 2, числа 4.
3. 2 — наступне за числом ; 4 — попереднє до числа ;
5 — наступне за числом ; 3 — попереднє до числа .

4. Знайдіть на малюнках розбіжності. Скільки всього об'єктів на першому малюнку? На другому? Яким по порядку стоїть осел? А кіт? Хто стоїть біля пса (справа, зліва)? Біля осла? Що можна сказати про «сусідів» kota на обох малюнках?

5. Порівняй кількість крапок зліва та справа на кожному доміно. Зроби записи за зразком.

$$5 > 1$$

$$1 < 5$$

**П'ятикутник та його елементи.
Додавання та віднімання в межах 5**

1. Розглянь малюнок. За якою ознакою можна об'єднати ці об'єкти?

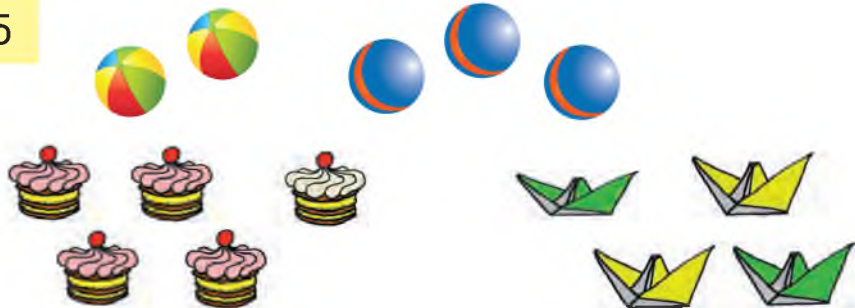
2. Розгляньте малюнки. Це — **п'ятикутники**.

П'ятикутник має **5 сторін, 5 вершин, 5 кутів**.

3. Склади вирази за малюнками. Запиши й обчисли за зразком.

$$2 + 3 = 5$$

4. Назвіть м'ячі, які потраплять у ворота.

5. Яке із зображень складається з 4 трикутників?

Склад числа 5

1. Обчисліть ланцюжок виразів і дізнаєтеся, скільки океанів містить Світовий океан.

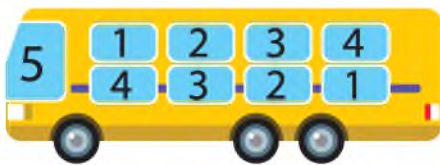

2. Полічи метеликів на кожному малюнку.

5 — це 4 і 1. 5 — це 3 і 2. 5 — це 2 і 3. 5 — це 1 і 4.

3. «Заповни» вільні місця в автобусі. Назви пропущені числа.

4. Назви пропущені числа. Запиши рівності.

$1 + \square = 5$

$4 + \square = 5$

$\square + 3 = 5$

$\square + 2 = 5$

5. Доберіть знаки дій (+; -). Запишіть рівності.

$2 \bigcirc 3 = 5$

$3 \bigcirc 2 = 5$

$5 \bigcirc 1 = 4$

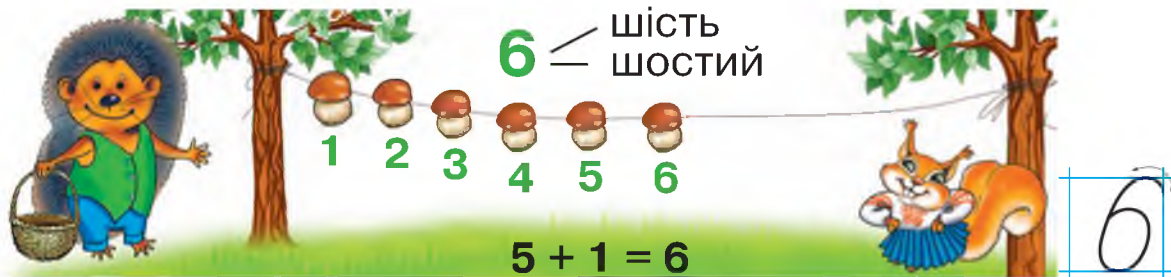
$5 \bigcirc 4 = 1$

6. Номери яких сторінок пропущено? Яке число наступне за числом 3? За числом 1? Яке число передує числу 5?

Число та цифра 6. Шестикутник

1. Полічи, скільки грибів на малюнку.
2. Назви «сусідів» числа 3, числа 5.
3. 6 — наступне за числом ; 5 — попереднє до числа .
4. Назви, яких предметів на малюнку по 6.

5. Розгляньте малюнки. Це — **шестикутники**.

Шестикутник має **6 сторін, 6 вершин, 6 кутів**.

6. Доберіть знаки (>; <; =). Використайте зразок.

$$5 < 6$$

$$6 \bigcirc 2 \quad 4 \bigcirc 6 \quad 1 \bigcirc 6 \quad 6 \bigcirc 3 \quad 6 \bigcirc 5 + 1$$

7. Які кубики треба взяти, щоб отримати в сумі 6?

Склад числа 6. Додавання та віднімання за числовим променем

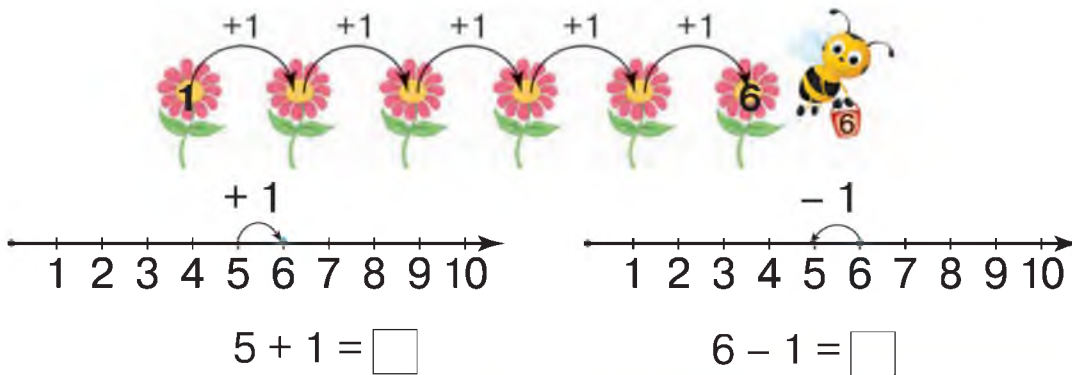
1. Опишіть, що ви бачите на малюнку. Скільки рук тягнуть ріпку? А лап? За якими ознаками можна розподілити учасників на 2 групи?

$$3 + 3 = \square$$

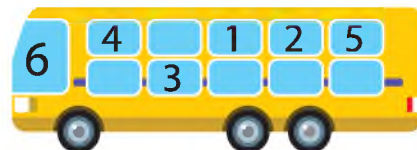
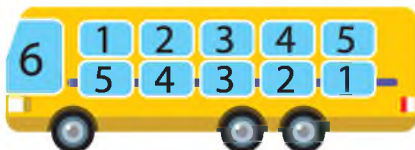
$$2 + 2 + 2 = \square$$

2. Розглянь числовий промінь. Як утворилося число 6? Обчисли вирази.

Це — **числовий промінь**. Якщо до числа додамо 1, то отримаємо наступне число, а якщо віднімемо 1, то отримаємо попереднє.

3. «Заповни» вільні місця в автобусі. Назви пропущені числа.

4. Прочитай та обчисли вирази.

$5 + 1$	$3 + 3$	$4 - 1$	$6 - 1$	$2 + 1$
$4 + 2$	$6 - 2$	$2 + 2$	$5 - 3$	$2 + 3$

Додавання та віднімання в межах 6

1. Обчисліть ланцюжок виразів і дізнаєтеся, скільки материків на земній кулі. Назви яких материків ви знаєте?

2. Скільки предметів треба додати на кожному малюнку, щоб їх стало по 6? Запиши рівності.

3. Прочитай та обчисли вирази.

$4 + 2$

$2 + 2$

$3 + 3$

$6 - 2$

$6 - 4$

$5 + 1$

$3 + 2$

$6 - 1$

$6 - 3$

$6 - 5$

4. Назвіть вираз до кожного малюнка. Обчисліть їхнє значення.

$5 - 2$

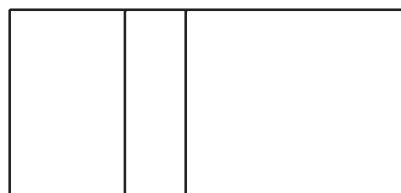
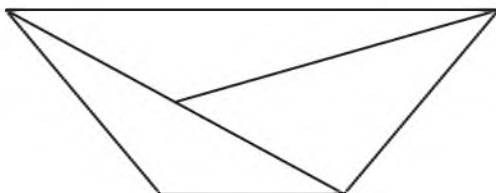
$5 - 4$

$4 + 1$

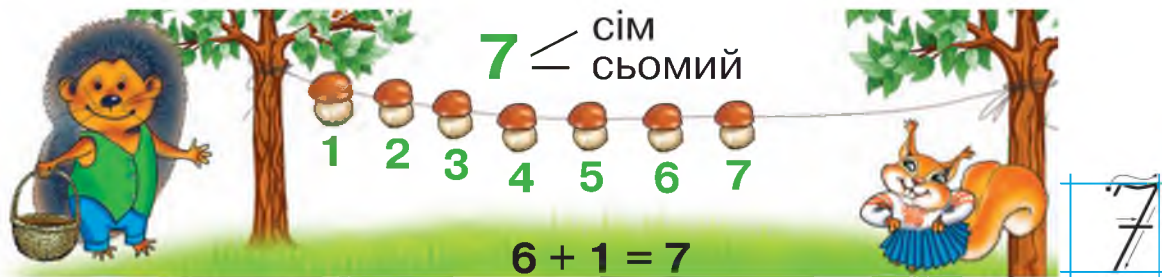

5. Які фігури знаходяться в цих чотирикутниках?

Число та цифра 7

1. Полічи, скільки грибів на малюнку.
2. Назви «сусідів» числа 4. Яке число наступне за числом 6? Яке передує числу 5? А числу 7?

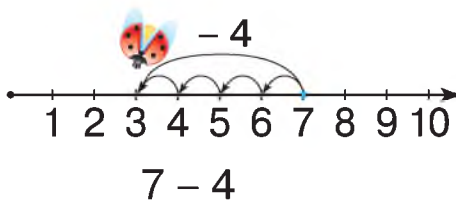
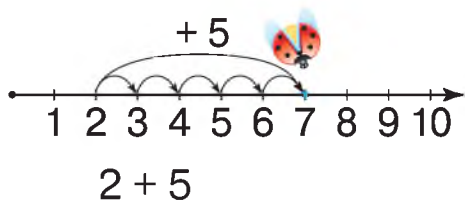
3. Скільки зірок мають сузір'я Велика Ведмедиця та Мала Ведмедиця? У якому сузір'ї знаходиться найяскравіша зірка — Полярна зоря? Поміркуйте, що означають рівності, складені за малюнком.

$$7 = 7$$

$$6 + 1 = 7$$

4. Обчисли вирази за числовими променями.

5. Прочитай та обчисли вирази.

$$1 + 4 \quad 6 - 5 \quad 5 - 1 \quad 4 - 2 \quad 7 - 1 \quad 6 + 1$$

6. Поміркуйте, які знаки ($>$; $<$; $=$) пропущені. Використайте зразок.

$$2 < 7 \quad 5 \bigcirc 7 \quad 7 \bigcirc 1 \quad 6 \bigcirc 7 \quad 7 \bigcirc 4 \quad 7 \bigcirc 7$$

Склад числа 7

1. Поміркуйте, чому число 7 таке незвичайне. Доповніть речення.

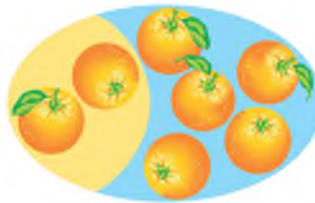
Тиждень має ... днів.
У веселки ... кольорів.
На нотному стані ... нот.
Казка «Вовк та ... козенят».
Казка «Білосніжка та ... гномів».

2. Полічи яблука на кожному малюнку.

7 — це 1 і 6.

7 — це 2 і 5.

7 — це 3 і 4.

3. «Заповни» вільні місця в автобусі. Назви пропущені числа.

4. Прочитай та обчисли вирази.

$7 - 2$ $1 + 6$ $3 + 4$ $7 - 3$ $7 - 4$
 $4 + 3$ $7 - 5$ $6 + 1$ $7 - 1$ $5 + 2$

5. Скільки днів має тиждень? Скільки робочих днів? А скільки вихідних? Назви яких днів тижня ти можеш пояснити? Який день тижня буде по порядку третім, п'ятим, сьомим? Який день передує неділі, середі, вівторку?

Додавання та віднімання чисел у межах 7

1. Назвіть пропущені числа.

$$\square + 4 = 5$$

$$6 + 1 = \square$$

$$3 + 3 = \square$$

$$2 + \square = 4$$

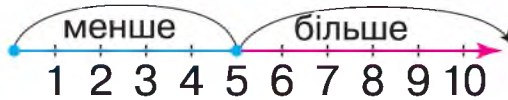
$$6 - \square = 3$$

$$2 + 3 = \square$$

$$7 - 5 = \square$$

$$7 - 4 = \square$$

2. Перевір, чи правильно складено нерівності, використавши числовий промінь.

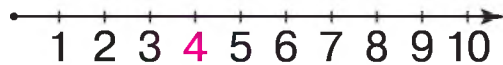
$$4 < 5$$

$$2 < 5$$

$$7 > 5$$

$$6 > 5$$

3. Порівняй числа, використавши числовий промінь.

$$1 \bigcirc 4$$

$$3 \bigcirc 4$$

$$5 \bigcirc 4$$

$$7 \bigcirc 4$$

$$2 \bigcirc 4$$

4. Які рівності правильні, а які — неправильні?

$$2 + 5 = 7$$

$$7 - 3 = 3$$

$$4 + 3 = 6$$

$$6 - 2 = 4$$

5. Обчисли вирази.

$$3 + 2$$

$$7 - 3$$

$$6 + 1$$

$$7 - 6$$

$$5 + 1$$

$$4 + 3$$

$$5 + 2$$

$$7 - 1$$

$$2 + 2$$

$$6 - 1$$

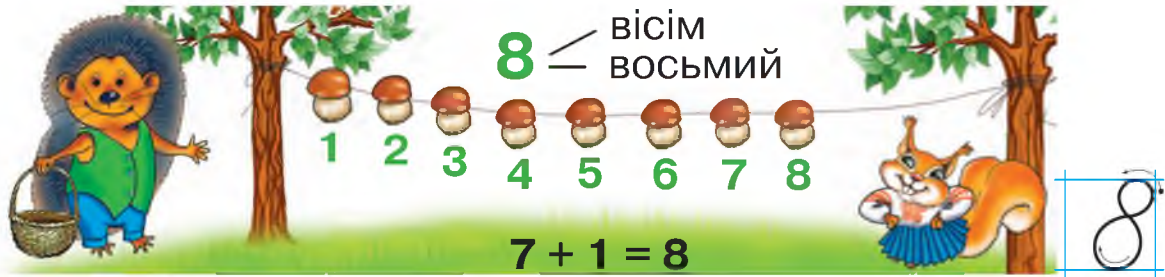

6. У Марійки день народження в понеділок, а в її друга Олега — через 3 дні. У який день тижня день народження в Олега?

Число та цифра 8

1. Полічи, скільки грибів на малюнку.
2. Назви «сусідів» числа 5, числа 6, числа 7.

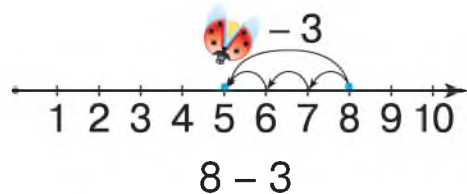
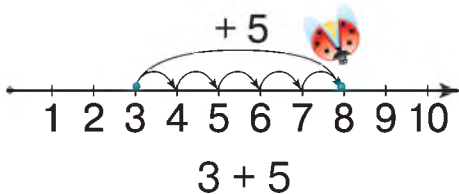
3. Обчисліть ланцюжок виразів і дізнаєтеся, скільки ніг у павука.

4. Доберіть знаки (>; <; =). Запишіть рівності й нерівності.

7 ○ 8   8 ○ 6   8 ○ 7   8 ○ 8   5 ○ 8

5. Обчисли вирази за числовими променями.

6. Назви «зайву» фігуру. За якими ознаками її вилучили?

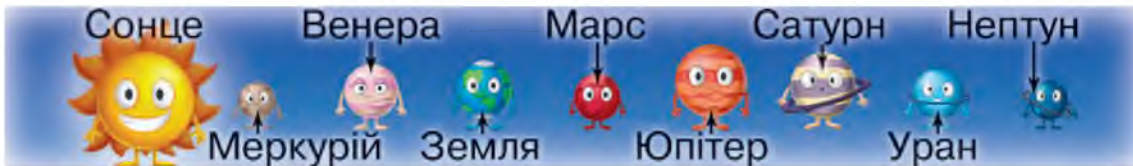

Склад числа 8. Додавання та віднімання чисел у межах 8

- 1.** Скільки планет рухається навколо Сонця? На якому місці від Сонця знаходиться наша планета? Назвіть «сусідів» Землі. Яка планета розміщена найближче до Сонця? Які ще запитання ви можете поставити один одному за цим малюнком?

- 2.** Полічи, скільки полуниць на кожному малюнку.

8 — це 1 і 7.   8 — це 2 і 6.   8 — це 3 і 5.   8 — це 4 і 4.

- 3.** «Заповни» вільні місця в автобусі. Назви пропущені числа.

- 4.** Складіть і запишіть рівності та нерівності за малюнками. Використайте зразок.

$6 + 2 = 8$ $8 - 2 = 6$ $8 - 6 = 2$ $6 > 2$ $2 < 6$ $8 > 6$ $2 < 8$

- 5.** Обчисли вирази.

$5 + 3$ $2 + 6$ $8 - 4$ $8 - 6$ $2 + 5$ $8 - 2$

Число та цифра 9

1. Полічи, скільки грибів на малюнку.
2. 7 — наступне за числом ; 8 — попереднє до числа .

3. Полічіть і назвіть кількість предметів у кожній групі.

Так порівнюють число та вираз:

$$9 > 2 + 3$$

$$6 - 4 < 9$$

4. Доберіть знаки (>; <; =). Запишіть рівності й нерівності.

$$7 - 6 \bigcirc 9$$

$$9 \bigcirc 5 - 3$$

$$8 \bigcirc 5 + 3$$

$$4 + 5 \bigcirc 7$$

Склад числа 9

1. У спортивних змаганнях мають брати участь 3 команди по 9 учасників у кожній. Скільки учасників у кожній з команд ще не зайняли свої місця?

2. Полічи листки на кожному малюнку.

9 — це 1 і 8. 9 — це 2 і 7. 9 — це 3 і 6. 9 — це 4 і 5.

3. «Заповни» вільні місця в автобусі. Назви пропущені числа.

4. Добери числа, щоб рівності були правильні. Запиши рівності.

$$7 + \square = 9 \quad 5 + \square = 9 \quad 4 + \square = 9 \quad \square + 3 = 9$$

5. Доберіть знаки (>; <; =). Використайте зразок.

$$9 > 5 \quad 8 \bigcirc 9 \quad 7 \bigcirc 9 \quad 1 \bigcirc 9 \quad 9 \bigcirc 6 \quad 9 \bigcirc 9$$

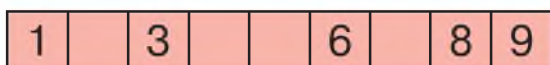
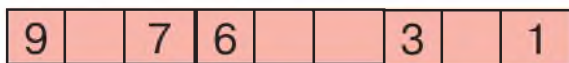
6. Назвіть, яким шляхом мурашка швидше дістанеться до мурашника.

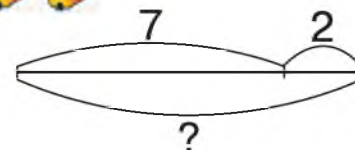
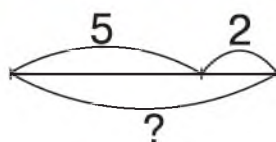
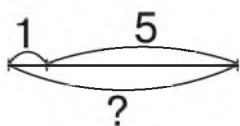
Додавання та віднімання чисел у межах 9

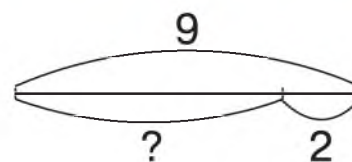
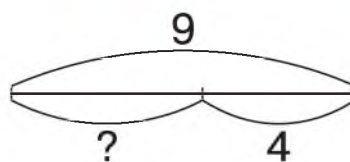
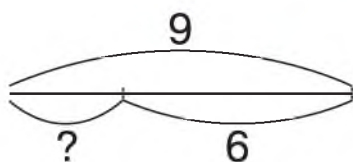
1. Назвіть пропущені числа.

2. Склади рівності на додавання за малюнками та схемами.

3. Склади й запиши рівності на віднімання за малюнками та схемами.

4. Обчисли вирази.

$2 + 3$

$6 - 2$

$5 + 3$

$7 + 2$

$8 + 1$

$9 - 1$

$4 + 4$

$9 - 3$

$5 + 4$

$9 - 7$

5. Стовбур тополі тонший, ніж стовбур дуба, але товщий, ніж стовбур берези. Яке дерево має найтонший стовбур? А найтовщий?

Віднімання рівних чисел. Число і цифра 0. Одноцифрові числа

$$9 - 9 = 0$$

1. Полічи, скільки грибів у кошику та на мотузці.
2. Склади й запиши рівності за малюнками та зразком.

$$5 - 5 = 0$$

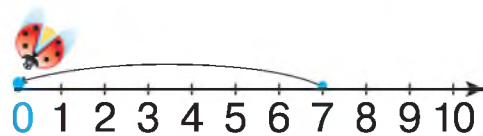
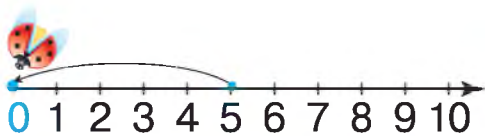

$$\square - \square = \square$$

$$\square - \square = \square$$

3. Склади й запиши рівності за числовими променями.

Цифри — це знаки, якими позначають числа.

Існує десять цифр: 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9.

Кожне з чисел 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 записують за допомогою однієї цифри. Ці числа називають **одноцифровими**.

4. Назви по порядку числа: від 0 до 9; від 9 до 0.

5. Доберіть знаки (>; <; =). Запишіть за зразком.

$$1 > 0$$

$$0 \bigcirc 1$$

$$5 \bigcirc 4$$

$$0 \bigcirc 2 - 2$$

$$9 - 3 \bigcirc 8$$

$$2 = 2$$

$$0 \bigcirc 9$$

$$5 \bigcirc 0$$

$$6 - 6 \bigcirc 3$$

$$5 + 2 \bigcirc 4$$

**Круг. Додавання та віднімання нуля.
Віднімання рівних чисел**

1. Поміркуйте, на яку з геометричних фігур подібні подані предмети.

2. Розглянь малюнок. Це — **круг**. Назви предмети, форма яких подібна до круга.

3. За якими ознаками можна об'єднати круги в групи? Скільки груп можна утворити?

4. Обчисли вирази за зразком.

$$1 + 0 = 1$$

$$0 + 1 = 1$$

$$3 - 0 = 3$$

$$2 - 2 = 0$$

$$5 + 0$$

$$0 + 5$$

$$5 - 0$$

$$4 - 4$$

$$7 + 0$$

$$0 + 7$$

$$7 - 0$$

$$9 - 9$$

Додавши нуль до будь-якого числа, отримають те саме число: $1 + 0 = 1$.

Додавши до нуля будь-яке число, отримають те саме число: $0 + 1 = 1$.

Віднявши нуль від будь-якого числа, отримають те саме число: $3 - 0 = 3$.

Віднявши рівні (однакові) числа, отримають нуль: $2 - 2 = 0$.

5. Доберіть знаки ($>$; $<$; $=$). Запишіть рівності й нерівності.

$$5 + 0 \bigcirc 5$$

$$9 - 9 \bigcirc 9$$

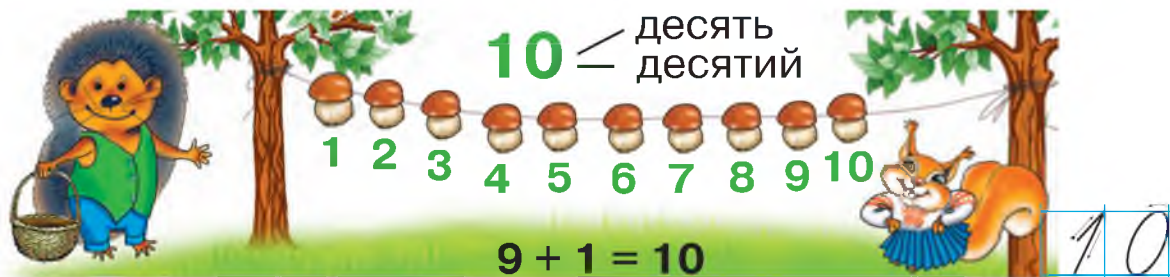
$$6 + 0 \bigcirc 0$$

$$7 \bigcirc 7 - 0$$

Число 10. Натуральні числа 1–10

1. Полічи, скільки грибів на малюнку.

2. Складіть і запишіть рівності за малюнками.

$$\square + \square = \square$$

$$\square + \square = \square$$

3. Назвіть, які нерівності правильні, а які — неправильні.

$$10 > 9 \quad 7 > 10 \quad 3 < 10 \quad 10 < 6 \quad 1 < 10$$

Числа 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10... використовують під час лічби. Це — **натуральний ряд чисел**. Числа, які використовують під час лічби об'єктів, називають **натуральними**. Найменше число, яке використовують під час лічби, — **число** 1, найбільшого числа не існує. Число 0 не використовують під час лічби.

4. Обчисли вирази.

$$5 + 4 \quad 9 + 1 \quad 6 + 3 \quad 9 - 3 \quad 8 - 4$$

$$7 + 2 \quad 4 + 4 \quad 4 + 3 \quad 6 + 4 \quad 8 + 2$$

5. Назви, у якої фігури найбільше кутів. Яка з фігур «зайва»?

Склад числа 10. Додавання та віднімання в межах 10

1. Обчисліть ланцюжок виразів і дізнаєтеся, скільки яєць може відкласти в гнізді перепілка.

2. Доповніть таблиці (усно).

6	3	2	1
	5	4	

10	2	1		3	9	4
	6	7		5	8	

3. «Заповни» вільні місця в автобусі. Назви пропущені числа.

4. Обчисли вирази.

$$6 + 4 \quad 10 - 7 \quad 1 + 9 \quad 10 - 2 \quad 10 - 5 \quad 2 + 8$$

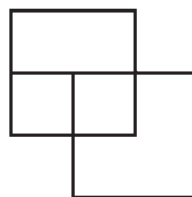
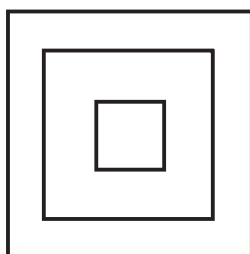
5. Доберіть знаки ($>$; $<$; $=$). Запишіть за зразком.

$$9 < 10 \quad 10 \bigcirc 9 \quad 3 + 7 \bigcirc 9 \quad 10 \bigcirc 5 + 5$$

$$10 = 2 + 8 \quad 8 \bigcirc 8 \quad 6 + 4 \bigcirc 8 \quad 9 \bigcirc 8 + 2$$

6. Полічи всі чотирикутники. На якому малюнку їх більше? На скільки?

Сантиметр. Вимірювання довжин відрізків

1. Назвіть, яких чисел не вистачає в ряду.

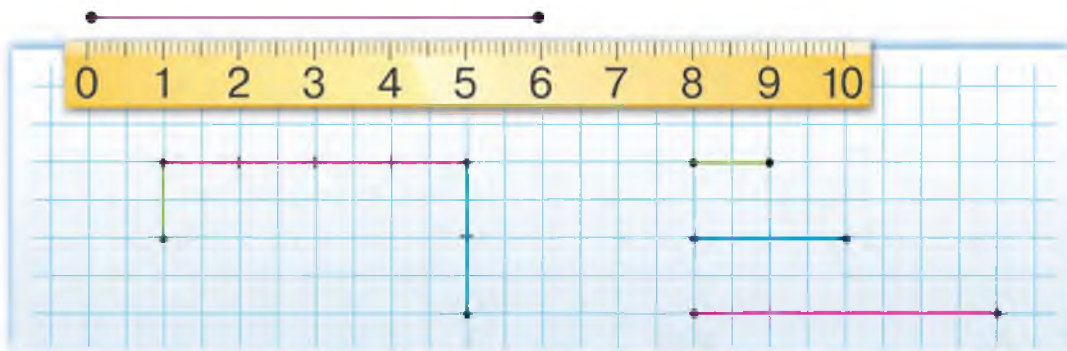
1	2			5		7			10
---	---	--	--	---	--	---	--	--	----

Довжину відрізка вимірюють **лінійкою**. На лінійці є поділки. Довжина відрізка від 0 до 1 дорівнює одному **сантиметру** (1 см); від 0 до 2 — 2 см ...

2. Виміряйте лінійкою відрізки за зразком. Назвіть найдовший та найкоротший відрізки.

3. Виміряй лінійкою довжину кожного відрізка.

- Яка довжина найкоротшого відрізка? Найдовшого? Чи є відрізки однакової довжини?

4. Обчисли вирази.

$$4 + 3 \quad 6 - 3 \quad 6 + 4 \quad 10 - 1 \quad 7 + 3 \quad 5 + 5$$

5. Доберіть знаки дій (+; -). Запишіть рівності та нерівності.

$$2 \bigcirc 1 = 3 \quad 5 \bigcirc 1 > 5 \quad 9 \bigcirc 1 < 10$$

6. Юрко та Єва вимірювали кроками відстань між деревами. Чому вони отримали різні відповіді: у Юрка — 9 кроків; у Єви — 8?

Додавання та віднімання в межах 10

1. Назвіть найбільше та найменше число в кожній групі чисел.

4 7 3 10 2

6 1 8 5 0

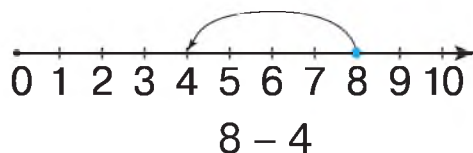
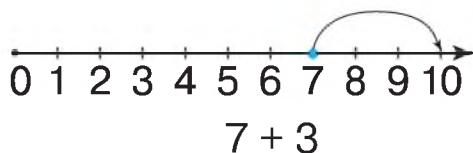
4 9 7 5 1

2. Скільки босих ніжок у кожної з восьминіжок?

3. Обчисли вирази за допомогою числових променів.

4. Виміряй лінійкою довжину кожного відрізка. Яка довжина найдовшого відрізка? Найкоротшого?

5. Обчисли вирази.

$3 + 7$

$8 - 5$

$6 + 3$

$7 - 7$

$10 - 2$

6. Скільки тварин сховалося за парканом? Назви їх.

Читання виразів, що містять дію додавання

1. Обчисліть вирази й поміркуйте, яку мишу впіймав кіт. А які миші втекли в нірки?

2. Скільки всього цуценят? Розглянь вираз, який допоможе знайти відповідь на запитання.

Читають так: «**Сума чисел 4 і 3 дорівнює 7 (семи)**» або: «**До чотирьох додати три буде сім**».

3. Запиши й обчисли вирази. Підкресли другий доданок.

$2 + 3$ $6 + 1$ $4 + 2$ $5 + 3$ $4 + 4$

4. Добери числа й запиши рівності.

$3 + \square = 4$ $\square + 1 = 10$ $\square + 2 = 7$ $5 + \square = 9$

5. Перевірте, чи правильно виміряно довжину кожного відрізка.

6. Назви, хто рухається найшвидше. А найповільніше?

Складання виразів на додавання за малюнком

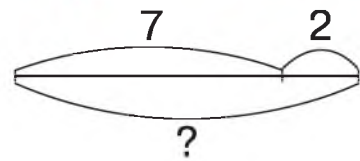
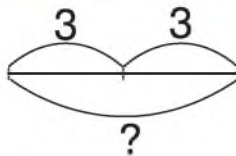
1. Назвіть, які числа «заховалися» у скриньках.

2. Назвіть перший доданок, останній. Скільки всього доданків у цьому ланцюжку? Обчисліть його значення.

3. Склади й обчисли рівності на додавання за малюнками та схемами. Назви доданки; значення суми.

4. Визнач, якому з малюнків відповідає кожний вираз. Назви доданки. Обчисли значення суми.

$$4 + 2$$

$$5 + 4$$

5. Виміряй лінійкою довжину кожного відрізка. Довжина якого відрізка дорівнює сумі довжин двох відрізків?

Поняття «задача». Структурні елементи задачі

1. Назвіть попереднє число до кожного з чисел першої групи. До другої групи чисел — наступне число.

6 8 3 7 2 10 4 5

1 7 9 4 6 8 3 2

2. Склади вирази на додавання та віднімання до кожного доміно. Обчисли значення кожного виразу. Запиши рівності.

3. Розгляньте, як складено та розв'язано задачу за малюнком.

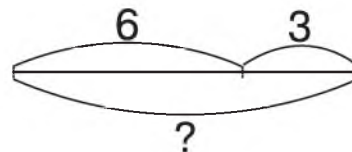
На озері плавали 7 (семеро) каченят. } — **умова задачі.**
 Неподалік плавало ще 1 (одне) каченя. }
 Скільки всього каченят плавало на озері? — **запитання задачі.**
 $7 + 1 = 8$ (к.) — **розв'язання задачі.**
Відповідь: 8 каченят.

Умова, запитання, розв'язання та відповідь — це **складові задачі.**

4. Розв'яжи задачу за умовою та схемою. Назви її складові.

На соняшнику сиділи 6 бджілок і 3 джмелі.
 Скільки всього комах сиділо на соняшнику?

5. На майданчику гралися 5 дівчаток і 2 хлопчики. Скільки всього дітей гралося на майданчику?

6. Запиши лише ті вирази, у яких значення суми менше, ніж 10.

6 + 4   5 + 3   3 + 6   9 - 9   5 + 5   8 + 0

Задачі на знаходження суми.
Додавання та віднімання в межах 10

1. Допоможіть звірам знайти свою пару. Назвіть ці пари.

$6 + 2$ (next to a lion)
 $3 + 2$ (next to a tiger)
 $4 + 0$ (next to a tiger)
 $8 - 4$ (next to a tiger)
 $4 + 4$ (next to a lion)
 $10 - 5$ (next to a tiger)

$5 + 3 - 4$ — це **вираз на дві дії**. Дії в таких виразах виконують послідовно.

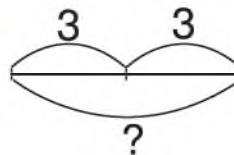
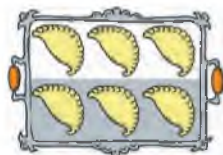
2. Обчисли вирази.

$$6 - 4 + 1$$

$$7 - 2 - 5$$

$$8 - 5 + 0$$

3. Орест зробив 5 паперових корабликів, Марійка — стільки ж. Скільки всього корабликів зробили діти?
4. Склади задачу за малюнком і схемою. Розв'яжи її.

5. Скільки клітинок вирізали з кожної смужки? Яка смужка «зайва»? У яких смужках вирізали однакову кількість клітинок? Чи однакові вони? Чому?

Назви компонентів і результату дії віднімання

1. Доповніть таблиці (усно).

6	5	4		2	
	1		3		5

7	1	3			2	6
			5	4		

Число, від якого віднімають, називають **зменшуваним**; число, яке віднімають, називають **від'ємником**. Число, яке отримали, виконавши дію віднімання, називають **різницею**.
 Читають так: «**Різниця чисел 5 і 1 дорівнює 4 (чотирьом)**» або: «**Від п'яти відняти один дорівнює чотирьом**».

зменшуване   від'ємник   різниця

$$\underbrace{5 - 1}_{\text{різниця}} = 4$$

2. Запиши й обчисли вирази. Підкресли від'ємник.

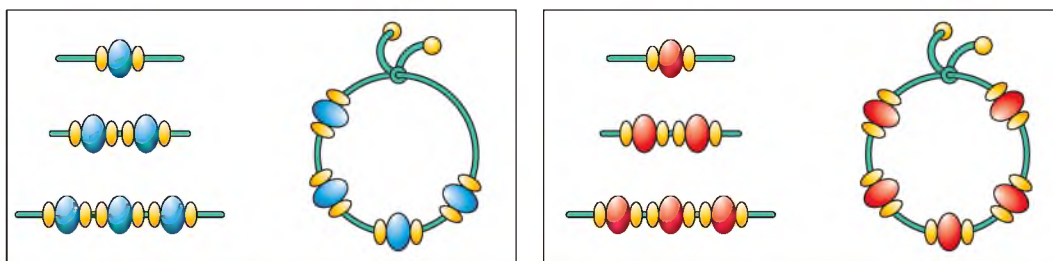
$$\begin{array}{ccccc} 5 - 3 & 5 - 1 & 8 - 4 & 10 - 5 & 9 - 2 \\ 6 - 3 & 9 - 4 & 10 - 1 & 7 - 4 & 10 - 4 \end{array}$$

3. Пекар виготовив 6 булочок з маком і 4 булочки з родзинками. Скільки всього булочок виготовив пекар?

4. У Наталки було 6 червоних намистинок і 3 жовтих. Скільки всього намистинок було в дівчинки?

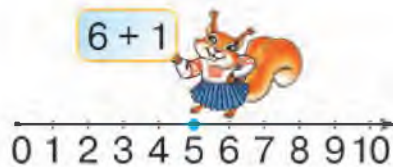

5. Визнач, з яких двох частин складається кожен браслет.

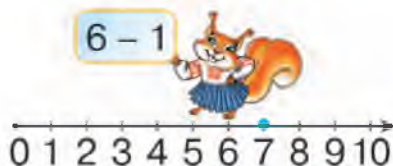

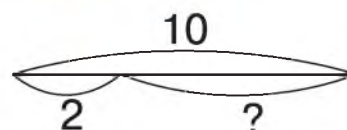
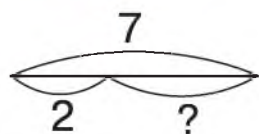
1. Їжак і білка додавали число 1 до числа 6. Хто з них помилився? Назвіть суму чисел 6 і 1.

- Їжак і білка віднімали число 1 від числа 6. Хто з них помилився? Назвіть різницю чисел 6 і 1.

2. Склади рівності на віднімання за малюнками та схемами.

3. Запиши й обчисли вирази тільки на віднімання.

$4 + 3$ $8 - 5$ $9 - 3$ $7 + 1$ $10 - 2$

4. Добери числа. Як їх називають? Запиши рівності.

$6 - \square = 3$ $\square - 2 = 3$ $7 - \square = 4$ $\square - 4 = 2$

$\square - 4 = 5$ $\square - 4 = 6$ $10 - \square = 9$ $\square - 6 = 3$

5. Виміряй лінійкою довжину кожного відрізка. Чи є на малюнку відрізки однакової довжини? Назви їх.

1. Назвіть, які м'ячі потраплять у кошик.

2. Розгляньте, як складено та розв'язано задачу за малюнком.

На дроті сиділо 10 пташок.
2 пташки полетіли.

} — умова задачі.

Скільки пташок залишилося на дроті? — запитання задачі.

$10 - 2 = 8$ (пт.) — розв'язання задачі.

Відповідь: 8 пташок.

3. Матвій отримав 8 вітальних повідомлень з днем народження. Він прочитав 4 привітання. Скільки привітань йому залишилося прочитати?

4. Обчисли вирази.

$$6 - 3 - 2$$

$$7 + 1 - 4$$

$$9 - 5 + 4$$

$$8 + 2$$

$$3 + 5 - 8$$

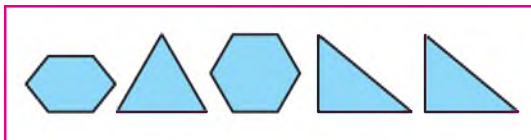
$$10 - 8 + 1$$

$$2 + 2 - 3$$

$$10 - 7$$

5. Знайди спільне та відмінне на малюнках.

Прості задачі на знаходження суми, різниці двох чисел. Знаходження невідомого доданка

1. Обчисліть вираз і дізнаєтеся, скільки пальців на передніх лапах панди.

2. Обчисли вирази. До кожної рівності на додавання склади рівності на віднімання.

$$5 + 5 = \square \quad 6 + 3 = \square \quad 7 + 2 = \square \quad 8 + 1 = \square$$

3. Знайди невідомі числа. Як їх можна отримати з відомих чисел? Запиши відповідні рівності.

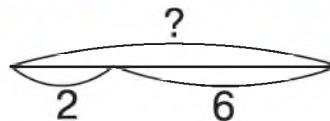
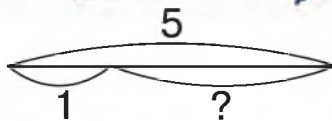
Доданок		5		7	1	
Доданок	6		4	2		8
Сума	9	10	6		9	10

Щоб знайти **невідомий доданок**, потрібно від суми відняти відомий доданок.

4. Складіть і розв'яжіть задачі за малюнками та схемами.

5. Обчисли кругові вирази.

$3 + 3$		$6 - 2$		$7 + 3$	
	$4 + 3$		$5 - 2$		$10 - 5$

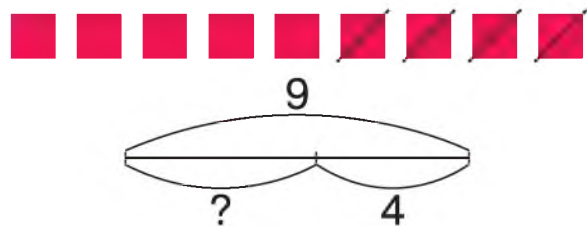
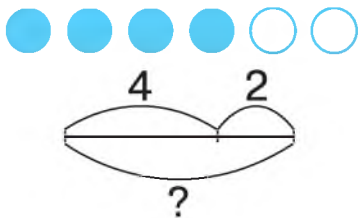
Перевір свої досягнення

1. Знайдіть невідомі числа (усно).

Доданок	1	7		5	6		5		1	8
Доданок			2	4		4		3		2
Сума	6	10	8		9	7	10	7	4	

2. Склади рівності за малюнками та схемами. Обчисли їхнє значення.

3. Обчисли кругові вирази.

$6 + 3$		$8 - 4$		$9 - 4$	
	$1 + 5$		$5 + 3$		$4 - 3$

4. Доберіть числа. Запишіть рівності.

$$4 + \square = 7 \qquad 6 + \square = 10 \qquad \square + 2 = 8$$

$$\square + 9 = 10 \qquad \square + 3 = 9 \qquad 3 + \square = 5$$

5. Бабуся засолила 5 банок огірків і 3 банки кабачків. Скільки всього банок овочів засолила бабуся?

6. Скільки трикутників на малюнку?

Розділ 2

ТАБЛИЧНЕ ДОДАВАННЯ Й ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 10. ВЕЛИЧИНИ

Таблиці додавання та віднімання числа 1

- 1.** Визначте кількість полуниць, що можуть бути на порожній тарілці. Запишіть нерівності.

$$\square < 4$$

$$7 < \square$$

$$\square < 5$$

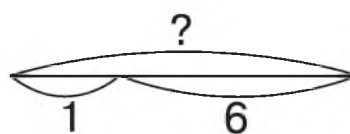
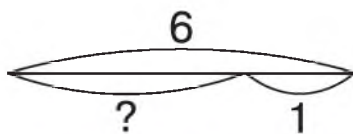
	+ 1	- 1
	1 + 1 = 2	2 - 1 = 1
	2 + 1 = 3	3 - 1 = 2
	3 + 1 = 4	4 - 1 = 3
	4 + 1 = 5	5 - 1 = 4
	5 + 1 = 6	6 - 1 = 5
	6 + 1 = 7	7 - 1 = 6
	7 + 1 = 8	8 - 1 = 7
	8 + 1 = 9	9 - 1 = 8
	9 + 1 = 10	10 - 1 = 9

- 2.** Доберіть знаки (>; <; =). Запишіть рівності й нерівності.

$$5 + 1 \bigcirc 5 \quad 7 - 1 \bigcirc 7 \quad 9 \bigcirc 10 - 1 \quad 3 + 1 \bigcirc 3$$

- 3.** Мама зліпила 6 вареників, а Мишко — 1 вареник. Скільки всього вареників зліпили мама й Мишко разом? Вибери схему для розв'язання задачі. Розв'яжи.

Збільшення та зменшення числа на кілька одиниць

1. Назвіть пари чисел, сума яких менша, ніж 7.

2 0 8 4 1 7 5 6 10 3 9

2. Обчисли вирази.

$$9 - 1 - 1 \quad 6 + 1 + 1 \quad 2 - 1 - 1 \quad 4 + 1 + 1$$

3. Порівняйте вирази, не обчислюючи.

$$5 + 1 \bigcirc 5 - 1 \quad 9 - 1 \bigcirc 9 - 9 \quad 7 - 1 - 1 \bigcirc 7 - 1$$

4. Опиши, що ти бачиш на малюнку.

Збільшили на 1.

$$3 + 1 = 4$$

Зменшили на 1.

$$4 - 1 = 3$$

Збільшити число на кілька одиниць — **додати (+)**.

Зменшити число на кілька одиниць — **відняти (-)**.

5. Скільки м'ячиків у кожній коробці? Поясни, які дії потрібно виконати.

6

?, на 1 більше

?, на 1 менше

6. Виміряй лінійкою довжину кожного відрізка. Назви, який відрізок коротший.

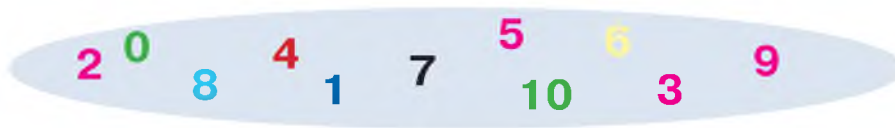

Задачі на збільшення та зменшення числа на кілька одиниць

1. Назвіть пари чисел, різниця яких більша, ніж 5.

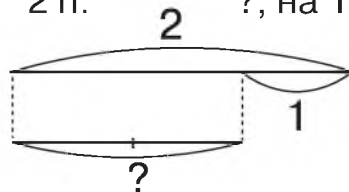
2. Складіть вирази за малюнками. Обчисліть.

3. Склади й розв'яжи задачу за малюнком і схемою про пасажирів, що їдуть у другому вагоні. Поясни її розв'язання.

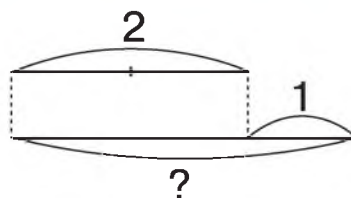
2 п.   ? , на 1 п. менше

4. Склади й розв'яжи задачу за малюнком і схемою про пасажирів, які їдуть у першому вагоні. Поясни її розв'язання.

? , на 1 п. більше   2 п.

5. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$4 + 1 + 1$$

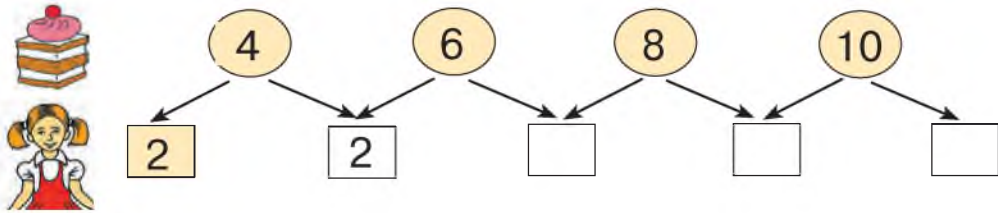
$$8 - 2 - 1$$

$$10 - 5 + 1$$

$$4 + 4 - 1$$

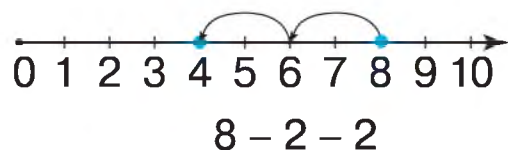
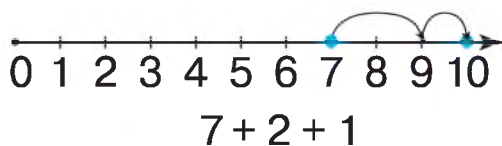
Таблиці додавання та віднімання числа 2

1. Установіть закономірність і назвіть пропущені числа.

	+ 2	- 2
	$1 + 2 = 3$	$3 - 2 = 1$
	$2 + 2 = 4$	$4 - 2 = 2$
	$3 + 2 = 5$	$5 - 2 = 3$
	$4 + 2 = 6$	$6 - 2 = 4$
	$5 + 2 = 7$	$7 - 2 = 5$
	$6 + 2 = 8$	$8 - 2 = 6$
	$7 + 2 = 9$	$9 - 2 = 7$
	$8 + 2 = 10$	$10 - 2 = 8$

2. Обчисли вирази за числовими променями.

3. Додавайте по 2, починаючи з числа 3. Віднімайте по 2, починаючи з числа 8.

4. Майстер отримав у ремонт 6 телефонів. Він відремонтував 2 телефони. Скільки телефонів йому залишилося ще відремонтувати?

5. Обчисли вирази.

$5 + 2 - 1$

$7 - 2 + 1$

$8 + 2 - 1$

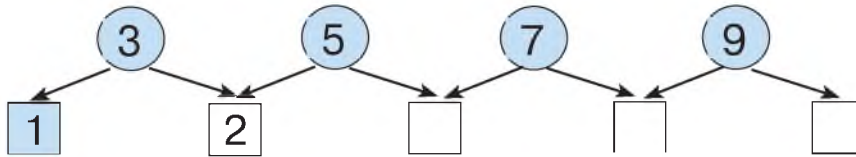
$3 + 2 + 2$

Числові рівності та нерівності. Задачі на збільшення та зменшення числа на кілька одиниць

1. Установіть закономірність і назвіть пропущені числа.

2. Доберіть знаки ($>$; $<$; $=$). Запишіть рівності та нерівності.

$$7 + 2 \bigcirc 7 + 1$$

$$9 + 1 \bigcirc 8 + 2$$

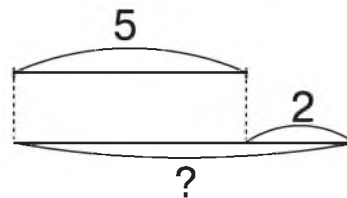
$$9 - 2 \bigcirc 9$$

$$4 - 2 \bigcirc 4 + 2$$

$$5 + 2 \bigcirc 4 + 2$$

$$3 + 2 \bigcirc 5$$

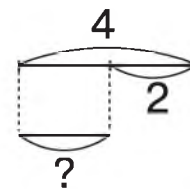
3. Склади задачу за малюнком та схемою. Поясни її розв'язання.

5

?, на 2 гр. більше

4. Склади задачу за малюнком та схемою. Поясни її розв'язання.

4

?, на 2 л. менше

5. Яка стрічка коротша? Чи можна відповісти на запитання, не виконуючи вимірювання? Вимірай довжину кожної стрічки.

Таблиці додавання та віднімання числа 3

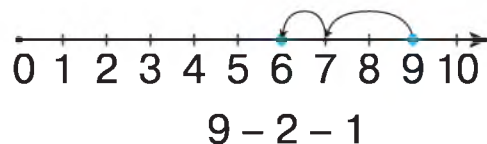
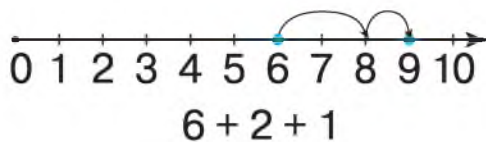

1. Скільки дітей узяли участь у флешмобі «Подаруй усмішку»?

	+ 3	- 3
	$1 + 3 = 4$	$4 - 3 = 1$
	$2 + 3 = 5$	$5 - 3 = 2$
	$3 + 3 = 6$	$6 - 3 = 3$
	$4 + 3 = 7$	$7 - 3 = 4$
	$5 + 3 = 8$	$8 - 3 = 5$
	$6 + 3 = 9$	$9 - 3 = 6$
	$7 + 3 = 10$	$10 - 3 = 7$

2. Обчисли вирази за числовими променями.

3. Додавайте по 3, починаючи з числа 3, до 9. Віднімайте по 3, починаючи з числа 9.

4. Уздовж алеї посадили 6 берізок, а кленів — на 3 більше. Скільки кленів посадили вздовж алеї?

5. Обчисли вирази. Запишіть рівності.

$3 + 2$	$8 - 3$	$4 + 3$	$10 - 3$	$9 - 3 - 3$
$6 + 3$	$7 - 2$	$3 + 3$	$3 - 3$	$2 + 3 + 3$

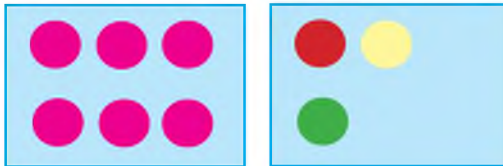
Табличні випадки додавання та віднімання

1. Відновіть числовий ряд. Назвіть пропущені числа.

	8		6	5				1
--	---	--	---	---	--	--	--	---

2. Поясни, як можна виконати додавання.

$$6 + 3 = 6 + 1 + 1 + 1$$

$$6 + 3 = 6 + 1 + 2$$

$$6 + 3 = 6 + 2 + 1$$

3. Поясни, як можна виконати віднімання.

$$6 - 3 = 6 - 1 - 1 - 1$$

$$6 - 3 = 6 - 1 - 2$$

$$6 - 3 = 6 - 2 - 1$$

4. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$7 + 3$$

$$6 + 3$$

$$8 - 3$$

$$9 - 3$$

$$4 - 3$$

$$7 - 3$$

$$2 + 3$$

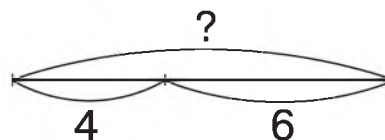
$$4 + 3$$

5. Обчисли кругові вирази.

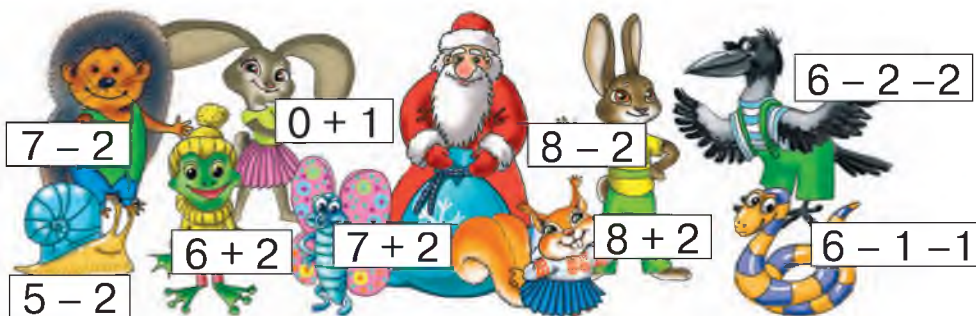
$8 - 3$		$4 + 4$		$5 - 3$	
	$1 + 3$		$2 - 2$		$0 + 1$

6. Червона Шапочка несла бабусі 4 пиріжки з м'ясом і 6 пиріжків з ягодами. Скільки всього пиріжків несла онучка бабусі?

Переставний закон додавання

1. Визначте, хто скільки подарунків отримає на новорічні свята.

2. Назви, скільки машинок у кожного хлопчика.

У Максима — $3 + 2 = 5$ (м.)
 У Дениса — $2 + 3 = 5$ (м.)

- Чим подібні набори машинок хлопчиків? Чим відрізняються?

3. Назви, скільки кубиків на кожному малюнку. Чи однакові результати обчислень?

$$4 + 2 = 2 + 4$$

Кількість позначимо маленькою латинською літерою **a**,
 а кількість позначимо маленькою латинською літерою **b**.

Переставний закон додавання. Від перестановки доданків сума не змінюється.

$$a + b = b + a$$

4. Обчисли вирази за зразком. Запиши рівності.

$$\begin{array}{llll}
 1 + 7 = 7 + 1 = 8 & 3 + 7 & 1 + 9 & 4 + 6 \\
 2 + 8 = 8 + 2 = 10 & 2 + 5 & 2 + 7 & 1 + 8
 \end{array}$$

5. У сніжки гралися 7 хлопчиків, а дівчаток — на 2 менше. Скільки дівчаток гралося в сніжки?

Табличні випадки додавання та віднімання

1. Назвіть пропущені числа в рівностях.

$4 + 5 = 5 + \square$

$3 + 7 = 7 + \square$

$1 + 6 = 6 + \square$

$3 + 6 = 6 + \square$

$4 + 6 = \square + 4$

$2 + 8 = 8 + \square$

2. Назви пропущені числа.

$$\begin{array}{l} \boxed{4} + \boxed{4} + \boxed{1} \\ \boxed{3} + \boxed{3} + \square \\ \boxed{2} + \boxed{2} + \square \end{array} \rightarrow = \boxed{9}$$

$$\begin{array}{l} \boxed{4} + \boxed{1} + \boxed{1} \\ \boxed{3} + \boxed{2} + \square \\ \boxed{2} + \boxed{2} + \square \end{array} \rightarrow = \square$$

3. Карлсон полічив фрукти за новим правилом. Назви, яку суму він отримав в обох випадках.

$a + b = b + a$

4. Склади та розв'яжи задачі за малюнками.

У кошику —
4 ябл.
На столі —
2 ябл.

Було — 7 в.
З'їли — 2 в.
Залишило-
ся — ?

5. Добери знаки (>; <; =). Запиши рівності й нерівності.

$5 - 1 - 1 \bigcirc 3$

$6 + 3 \bigcirc 7$

$8 - 3 \bigcirc 4$

$7 + 1 + 1 \bigcirc 8$

$8 - 2 \bigcirc 8$

$2 + 6 \bigcirc 8$

6. Вимірй лінійкою довжину кожного відрізка. Порівняй їхні довжини. Назви довжину коротшого відрізка.

Таблиці додавання та віднімання числа 4

1. Збільште на 3.

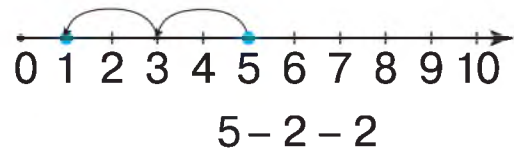
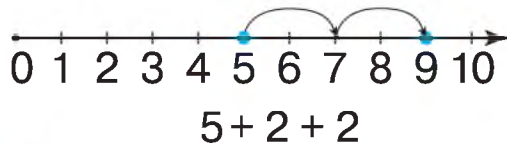
2	4	5	6	7	1
---	---	---	---	---	---

Зменште на 2.

2	3	4	7	8	10
---	---	---	---	---	----

	+ 4	- 4
	$1 + 4 = 5$	$5 - 4 = 1$
	$2 + 4 = 6$	$6 - 4 = 2$
	$3 + 4 = 7$	$7 - 4 = 3$
	$4 + 4 = 8$	$8 - 4 = 4$
	$5 + 4 = 9$	$9 - 4 = 5$
	$6 + 4 = 10$	$10 - 4 = 6$

2. Обчисли вирази за числовими променями.

3. Додавайте по 4, починаючи з числа 2, до 8. Віднімайте по 4, починаючи з числа 8.

4. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$4 + 3$	$8 - 4$	$6 + 4 - 2$	$9 - 3 - 1$
$6 + 3$	$6 - 4$	$1 + 4 - 3$	$10 - 4 + 2$

5. В Антона було 7 олівців. 4 олівці він віддав брату Миколі. Скільки олівців залишилося в Антона?

6. Швидко знайди кучугуру снігу, за якою ховається заєць, і попередь його про небезпеку. Це кучугура з найменшим натуральним числом. Назви це число.

Табличні випадки додавання та віднімання. Задачі на знаходження суми та невідомого доданка

1. Обчисліть суму однакових доданків. Запиши рівності.

Щоб знайти невідомий доданок, потрібно від суми відняти відомий доданок.

2. Добери числа. Запиши рівності.

$$\square + 5 = 8$$

$$7 + \square = 9$$

$$\square + 4 = 5$$

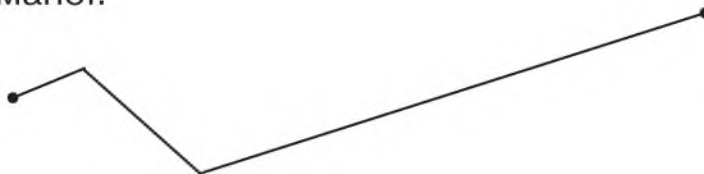
$$\square + 2 = 5$$

3. Складіть задачі за малюнками. Розв'яжіть їх.

4. Виміряй довжину кожного відрізка ламаної. Обчисли довжину ламаної.

5. На день народження до Софії прийшло 4 друзів. На святковому столі стояло 2 чашки. Скільки чашок потрібно ще поставити?

Знаходження невідомого зменшуваного, невідомого від'ємника

1. Розв'яжіть ланцюжок виразів і дізнаєтеся, скільки риби наловив кіт Леопольд.

Пригадай, як називаються числа при відніманні.

$$\begin{array}{ccccccc}
 6 & - & 2 & = & 4 \\
 \text{зменшуване} & & \text{від'ємник} & & \text{різниця}
 \end{array}$$

2. Знайди невідомі числа. Як їх отримати з відомих чисел? Запиши відповідні рівності.

Зменшуване	10	9	8		
Від'ємник	3			3	5
Різниця		6	5	2	3

Щоб знайти **невідомий від'ємник**, потрібно від зменшуваного відняти різницю.

Щоб знайти **невідоме зменшуване**, потрібно до різниці додати від'ємник.

3. Добери числа. Запиши рівності.

$$\square - 4 = 3 \quad 9 - \square = 5 \quad \square - 1 = 9 \quad \square - 2 = 8$$

4. Вантажівка має 6 коліс. Водій замінив 2 колеса. Скільки коліс йому залишилося замінити?

6

2

Залишилося

?

5. Назви, що на малюнку «зайве». Чому?

Побудова відрізків

1. Назви пропущені числа.

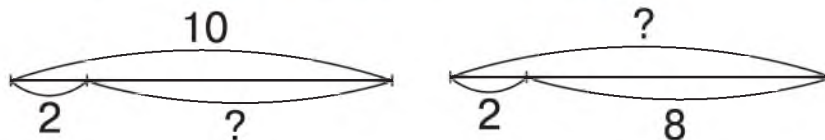
Зменшуване	9		10		7
Від'ємник	4	2		1	
Різниця		8	6	7	4

2. Добери знаки ($>$; $<$; $=$). Запиши рівності й нерівності.

$$9 - 3 \bigcirc 5 \quad 7 + 3 \bigcirc 10 \quad 8 - 4 \bigcirc 6 \quad 5 + 4 \bigcirc 8$$

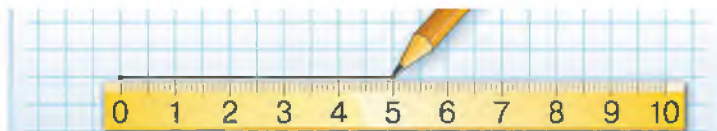

3. Складіть задачі за малюнком. Доберіть до них схеми. Розв'яжіть задачі.

4. Побудуй у зошиті відрізок завдовжки 5 см за допомогою лінійки. Для цього:

- знайди місце на сторінці зошита;
- познач точкою один кінець відрізка;
- приклади до цієї точки лінійку позначкою 0;
- відміряй 5 см і познач точкою другий кінець відрізка;
- з'єднай олівцем уздовж лінійки 2 точки (кінці відрізка).

5. У кого з фотографів буде більше об'єктів на фото?

Додавання та віднімання числа 5

1. Знайдіть дві однакові сніжинки. Якщо обчислите вирази, то отримаєте підказку.

$3 + 2$

$5 + 5$

$3 + 3$

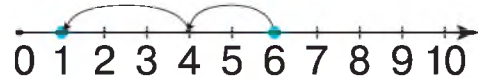
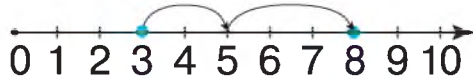
$4 + 4$

$3 + 4$

$3 + 5$

	$+ 5$	$- 5$
	$1 + 5 = 6$	$6 - 5 = 1$
	$2 + 5 = 7$	$7 - 5 = 2$
	$3 + 5 = 8$	$8 - 5 = 3$
	$4 + 5 = 9$	$9 - 5 = 4$
	$5 + 5 = 10$	$10 - 5 = 5$

2. Склади й обчисли вирази за числовими променями.

3. Збільште на 5.

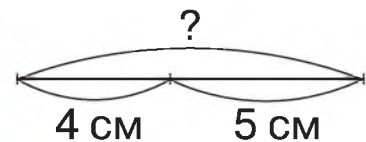
2	4	3	0	1	5
---	---	---	---	---	---

- Зменште на 5.

5	7	8	9	6	10
---	---	---	---	---	----

4. Мама відрізала від стрічки 5 см, і в неї залишилася стрічка завдовжки 4 см. Якою була довжина стрічки спочатку? Розв'яжи задачу. Скористайся коротким записом умови задачі та схемою.

Було — ?
Відрізала — 5 см
Залишилося — 4 см

5. Побудуй у зошиті відрізки: перший — завдовжки 8 см, а другий — на 3 см коротший.

Табличні випадки додавання та віднімання

1. Обчисліть ланцюжок виразів і дізнаєтеся, якої довжини (см) тіло карликової африканської білки. Побудуйте відрізок, що відповідає довжині тіла білки.

$$5 + 2 - 3 + 6 - 1 - 7 + 5$$

2. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$\begin{array}{cccccc} 2 + 5 & 8 - 5 & 7 + 3 & 5 + 5 & 9 - 5 & 1 + 5 \\ 9 - 5 & 6 + 4 & 5 - 5 & 7 - 5 & 5 + 0 & 10 - 5 \end{array}$$

3. Порівняйте умови задач. Визначте вираз для розв'язання кожної з них. Розв'яжіть задачі.

- Кіт зібрав повний глечик вершків. 3 склянки вершків він налив друзям, і в нього залишилося ще 2 склянки. Скільки склянок вершків було в глечуку спочатку?
- Кіт зібрав у глечик 5 склянок вершків. Кілька склянок вершків він налив друзям, і в нього залишилося ще 2 склянки. Скільки склянок вершків кіт налив своїм друзям?

$$5 - 2 = \square \text{ скл.}$$

$$3 + 2 = \square \text{ скл.}$$

5. Сергій налив молоко в 5 склянок. Оля випила 1 склянку молока. Скільки склянок залишилося на столі?

Табличні випадки додавання та віднімання

1. Обчисліть «чарівний» ланцюжок. Чому він «чарівний»?

2. Обчисли вирази. До кожного виразу на додавання склади по два вирази на віднімання.

$$\begin{array}{ccc}
 5 + 4 = \square & 7 + 3 = \square & 2 + 5 = \square \\
 \square - \square = \square & \square - \square = \square & \square - \square = \square \\
 \square - \square = \square & \square - \square = \square & \square - \square = \square
 \end{array}$$

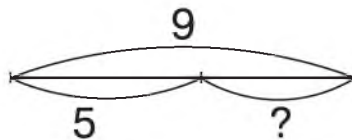
3. Порівняйте, не обчислюючи ($>$; $<$; $=$).

$$5 - 5 \bigcirc 5 + 5 \quad 4 + 4 \bigcirc 5 + 4 \quad 9 - 1 \bigcirc 8 - 1$$

4. Склади та розв'яжи задачі за коротким записом. До якої задачі побудовано схему?

Було — 6 апельсинів
З'їли — 4 апельсини
Залишилося — ?

Мандаринів — 5
Апельсинів — ? } 9 фруктів

5. Перший відрізок завдовжки 5 см, а другий — на 3 см довший. Побудуй ці відрізки.
6. До дитячого центру йшло 8 дітей, а назустріч їм — 2 дітей. Скільки дітей ішло до дитячого центру?

7. Яка з фігур на кожному малюнку займає найменше місця? Найбільше?

Додавання та віднімання числа 6

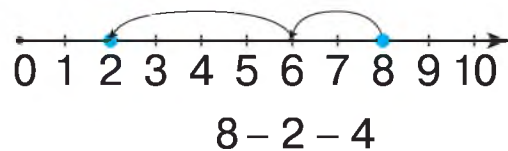
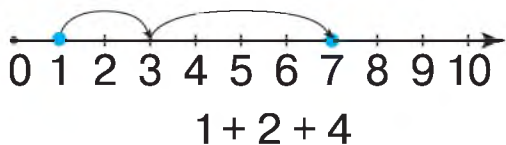
1. Відновіть числовий ряд.

1 2 3 5 ... .

9 7 5 3 ... .

	+ 6 $1 + 6 = 7$ $2 + 6 = 8$ $3 + 6 = 9$ $4 + 6 = 10$	- 6 $7 - 6 = 1$ $8 - 6 = 2$ $9 - 6 = 3$ $10 - 6 = 4$
--	---	---

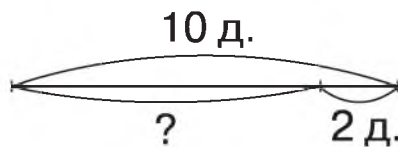
2. Обчисли вирази за числовими променями.

3. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$2 + 6$	$7 - 6$	$4 + 6$	$9 - 6$	$6 + 1$
$6 - 6$	$3 + 6$	$10 - 6$	$4 + 5$	$8 - 6$

4. 10 дітей брали участь у лижних змаганнях. Двоє дітей дійшло до фінішу. Скільки дітей ще продовжують змагання?

5. Об'єднай геометричні фігури в групи за певними ознаками. Назви «зайву» фігуру.

Задачі на різницеве порівняння

1. «Зліпить» снігову бабу.

2. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$4 + 5 + 1 \quad 7 - 5 \quad 0 + 1 \quad 9 - 6 \quad 10 - 6 - 3$$

3. Склади задачі за малюнком і короткими записами. Розв'яжи їх. Порівняй розв'язання та відповіді.

Ч. — 4 к. }
С. — 1 к. } на ? більше

Відповідь: на кульки більше.

Ч. — 4 к. }
С. — 1 к. } на ? менше

Відповідь: на кульки менше.

Щоб дізнатися, на скільки одне число більше або менше за інше, потрібно від більшого числа відняти менше.

4. Папуга Кеша вивчив 7 слів, а папуга Гоша — 5 слів. На скільки більше слів вивчив папуга Кеша, ніж папуга Гоша?

Кеша — 7 сл. }
Гоша — 5 сл. } на ? більше

5. Складіть і запишіть рівності на додавання та віднімання з поданими числами: 7, 2, 9; 6, 4, 10.

6. Виміряй лінійкою довжину кожного відрізка. Назви, на скільки сантиметрів зелений відрізок довший.

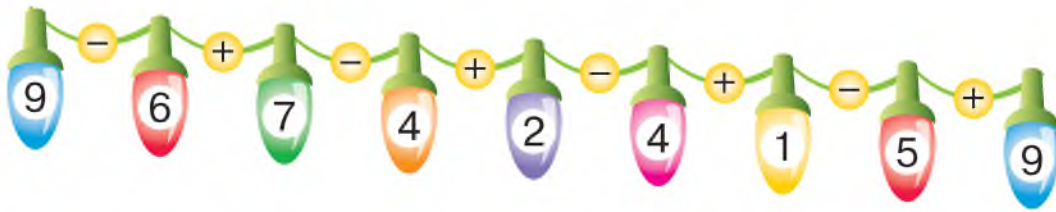

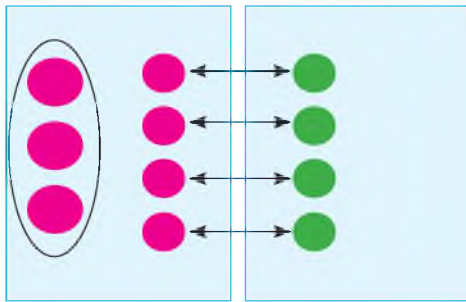
Різницеве порівняння чисел

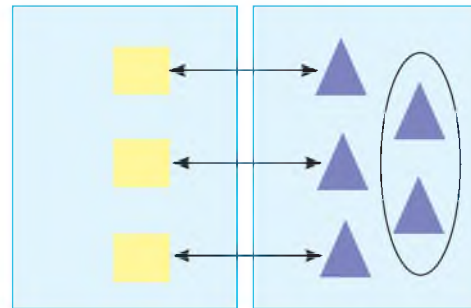
1. Обчисліть вирази й ліхтарики «засвітяться».

2. Порівняй фігури на малюнках. Прочитай нерівності.

$$7 > 4 \text{ на } 3 \quad 4 < 7 \text{ на } 3$$

$$3 < 5 \text{ на } 2 \quad 5 > 3 \text{ на } 2$$

3. Виконай за зразком.

$$5 > 4 \text{ на } 1$$

$$9 > 5 \text{ на } \square$$

$$5 < 8 \text{ на } \square$$

$$2 < 7 \text{ на } 5$$

$$6 < 7 \text{ на } \square$$

$$10 > 8 \text{ на } \square$$

4. Складіть і розв'яжіть дві задачі на порівняння чисел.

- На скільки менше подарунків під першою ялинкою, ніж під другою?
- На скільки більше подарунків під другою ялинкою, ніж під першою?

5. Виміряй лінійкою довжину кожного відрізка. Назви, на скільки сантиметрів синій відрізок довший за зелений. А коротший від червоного?

Додавання та віднімання числа 7

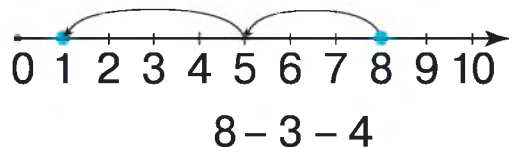
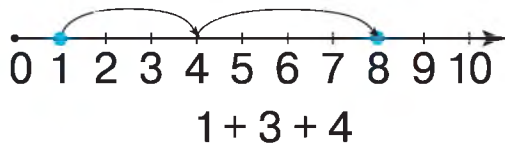
1. Назвіть пропущені числа.

Доданок	3	4		1
Доданок	7		5	7
Сума		6	9	

Зменшуване	8	6		10
Від'ємник	5		4	3
Різниця		2	6	

	$+7$	-7
	$1 + 7 = 8$	$8 - 7 = 1$
	$2 + 7 = 9$	$9 - 7 = 2$
	$3 + 7 = 10$	$10 - 7 = 3$

2. Обчисли вирази за числовими променями.

3. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$7 - 3$

$3 + 7$

$10 - 7$

$1 + 7$

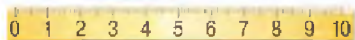
$5 + 3 - 4$

4. Склади задачу про спортсменів за коротким записом. Розв'яжи.

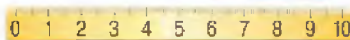
Сноубордистів — 7 сп.

Лижників — ?, на 2 сп. більше.

5. Визнач, довжину якої морквини виміряно неправильно. На скільки сантиметрів ця морквина коротша? Назви, яка морквина найдовша.

5 см

10 см

7 см

Табличні випадки додавання та віднімання

1. Обчисліть.

Збільште на 7.

3	1	0	2
---	---	---	---

Зменште на 7.

8	10	7	9
---	----	---	---

2. Добери числа (усно).

$9 > 4$ на $3 < 7$ на $7 > 1$ на $1 < 5$ на

3. Обчисліть кругові вирази.

$7 + 3$		$8 - 2$		$4 + 3$	
	$9 - 5$		$6 + 3$		$10 - 2$

4. Складіть задачі за малюнком і коротким записом умови. Розв'яжіть їх.

Яблучного соку — 4 скл.
Вишневого соку — 6 скл. $\left. \begin{array}{l} \text{на ? більше} \end{array} \right\}$

Було — 10 скл. с.
Випили — 7 скл. с.
Залишилося — ?

5. Визнач довжину кожного предмета. Побудуй відрізок, що дорівнює довжині викрутки.

6. Знайди на малюнках 10 розбіжностей.

Додавання та віднімання чисел 8 і 9

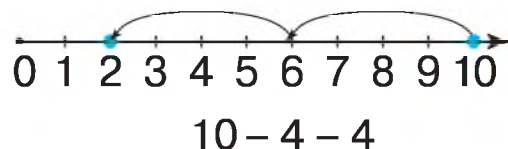
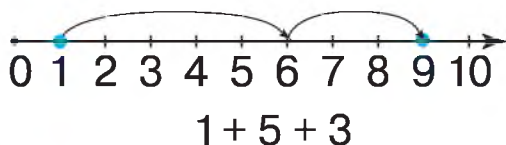

1. Обчисліть, скільки морквин з'їв заєць за день.

	$+ 8$	$- 8$
	$1 + 8 = 9$	$9 - 8 = 1$
	$2 + 8 = 10$	$10 - 8 = 2$
	$+ 9$	$- 9$
	$1 + 9 = 10$	$10 - 9 = 1$

2. Обчисли вирази за числовими променями.

3. Обчисліть вирази. Запишіть рівності.

$10 - 7$	$8 + 2$	$6 + 2$	$9 - 8 - 1$
$9 - 9$	$9 + 1$	$4 + 5$	$10 - 8 + 1$

4. Заєць живе 10 років, а хом'як — 2 роки. На скільки років довше живе заєць, ніж хом'як?

5. На якій відстані одна від одної перебувають мурахи? Яка з них ближче до місця зустрічі? На скільки сантиметрів?

Табличні випадки додавання та віднімання

1. Допоможіть Вінні-Пуху дістатися до горщика з медом.

2. Порівняйте вирази, не обчислюючи ($>$; $<$; $=$).

$$2 + 8 \bigcirc 8 + 2 \quad 9 - 7 \bigcirc 9 - 8 \quad 5 + 0 \bigcirc 7 - 0$$

$$6 + 4 \bigcirc 6 - 4 \quad 5 + 3 \bigcirc 3 + 2 \quad 9 + 0 \bigcirc 0 + 9$$

3. Майстриня вишила 4 рушники, а серветок — на 5 більше. Скільки серветок вишила майстриня?

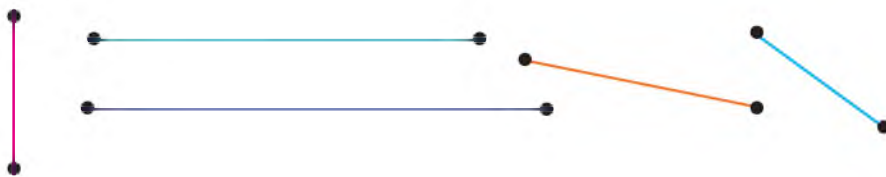

4. Склади задачі на різницеве порівняння за коротким записом.

У хлопчика — 5 к.
У дівчинки — 10 к. $\curvearrowright$ на ? кульок більше

У коробці — 10 к.
На столі — 3 к. $\curvearrowright$ на ? кульок менше

5. Виміряй довжину кожного відрізка. Чи є відрізки однакової довжини? Побудуй 3 відрізки на вибір.

Одиниця вимірювання місткості — 1 літр

1 літр (л) — одиниця вимірювання місткості.

1 л

1 л

1 л

5 л

3 л

10 л

8 л

1. Виміряйте, скільки склянок води вміщається в літровій банці. Виміряйте літровою банкою, скільки літрів води потрібно, щоб наповнити каструлю чи відро.
2. У пляшці вміщається 2 л олії, а в бутлі — 6 л. На скільки літрів більше вміщається олії в бутлі, ніж у пляшці?
3. У відро вміщається 8 л води. Скільки літрів води потрібно долити у відро, якщо в ньому вже є 5 л? 3 л? 2 л? 1 л?
4. Склади рівності на додавання та віднімання, використавши подані групи чисел.

5. Чи однакову кількість води налито в посудини? У якій посудині води найбільше? У якій найменше? Чому?

Одиниця вимірювання маси — 1 кілограм

Масу можна виміряти зважуванням.

1 кілограм (1 кг) — одиниця вимірювання маси.

1. Визначте, що чим вимірюють.

2. Чия маса більша? Яка гиря врівноважила терези? Яка маса кавуна?

3. Господиня купила 2 кг борошна та 3 кг крупів. Яка маса всієї покупки?

4. Назви невідоме число. Запиши рівності.

$$\square + 3 \text{ кг} = 7 \text{ кг}$$

$$8 \text{ л} - \square = 3 \text{ л}$$

$$\square - 4 \text{ см} = 6 \text{ см}$$

Перевір свої досягнення

1. Назвіть, з яких фруктів кіт Матроскін зварив компот.

2. Обчисліть і виправте помилки. Запишіть правильно.

$$6 + 3 = 8$$

$$10 - 4 = 6$$

$$2 + 5 = 8$$

$$6 - 4 = 2$$

$$8 - 3 = 5$$

$$3 + 6 = 10$$

$$8 - 6 = 2$$

$$3 + 3 = 0$$

3. Обчисли вирази з іменованими числами.

$$4 \text{ кг} + 5 \text{ кг}$$

$$5 \text{ кг} + 1 \text{ кг}$$

$$8 \text{ кг} - 4 \text{ кг}$$

$$10 \text{ л} - 2 \text{ л}$$

$$8 \text{ л} - 5 \text{ л}$$

$$9 \text{ л} - 3 \text{ л}$$

4. Господиня на зиму заготовила 10 кг цибулі та 4 кг часнику. На скільки менше в господині кілограмів часнику, ніж цибулі?

5. Виміряй довжину поданого відрізка. Побудуй відрізок на 3 см коротший від поданого.

6. Яка маса дині? Скільки всього літрів води в одній пляшці й бутлі?

1 л 1 л 1 л 3 л

Розділ 3
НУМЕРАЦІЯ ЧИСЕЛ ВІД 11 ДО 20.
ДОДАВАННЯ ТА ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 20

10 одиниць (од.) – це 1 десяток (дес.)

Десяток яблук

Десяток яєць

Десяток грибів

Один і десять		одинадцять
Два і десять		дванадцять
Три і десять		тринадцять
Чотири і десять		чотирнадцять
П'ять і десять		п'ятнадцять
Шість і десять		шістнадцять
Сім і десять		сімнадцять
Вісім і десять		вісімнадцять
Дев'ять і десять		дев'ятнадцять
Два десятки		двадцять

- Назви числа від 10 до 20; від 20 до 10.

Числа від 1 до 20. Порівняння чисел

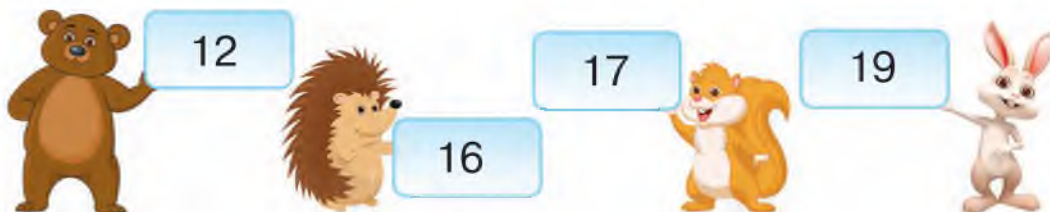

1. Назвіть пропущені числа. Прочитайте числовий ряд.

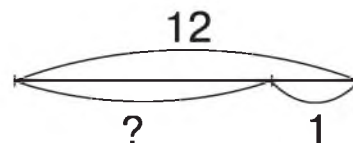
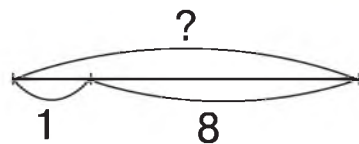
2 ... 4 ... 5 ... 9 ... 11 ... 12 ... 15 ... 19

• Назвіть числа у зворотному порядку.

2. Назви «сусідів» чисел.

3. Склади задачі за малюнками та схемами. Розв'яжи їх.

4. Поясніть, як ви порівняли числа.

$$13 > 11$$

5. Виконай за зразком.

$$15 > 14$$

$$19 > \square$$

$$14 < \square$$

$$17 > \square$$

$$12 < 13$$

$$16 < \square$$

$$20 > \square$$

$$11 < \square$$

6. Виміряй довжину поданого відрізка. Побудуй відрізок на 1 см довший, ніж поданий.

Одноцифрові та двоцифрові числа

1. Назвіть пропущені числа. Прочитайте числовий ряд.

19 ... 17 ... 14 ... 11 ... 10 ... 7 ... 4 ... 1

Числа, для запису яких треба використати дві цифри, називають **двоцифровими**.

2. Розподіли числа на дві групи.

• Одноцифрові

• Двоцифрові

10	9	11	4	20	2	17	6	15	3
19	0	12	18	1	13	5	16		

3. Віднови рівності за зразком. Запиши.

$$11 = 10 + 1$$

$$14 = 10 + \square$$

$$17 = 10 + \square$$

$$19 = \square + \square$$

4. Порівняйте числа (> ; <). Запишіть за зразком.

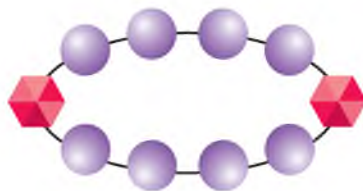
$$10 < 11$$

$$13 \bigcirc 15$$

$$18 \bigcirc 19$$

$$20 \bigcirc 17$$

5. Марійка сплела з 10 намистин буси, а Іван із 6 — браслет. Скільки намистин вони використали разом?

6. У дволітрову банку налили 1 л води, а в трилітрову — 2 л. Що потрібно зробити, щоб кількість рідини в обох банках була однаковою?

Дециметр. Вимірювання довжин відрізків. Побудова відрізків

1. Назвіть найбільше та найменше число в кожній групі чисел.

5 15 9 18
11 7 17

1 16 7 20
13 2 10

12 3 14 4
9 17 19

10 сантиметрів — це **1 дециметр**.

10 см = **1 дм**

2. Виміряй довжину кожного відрізка. Довжину якого відрізка можна записати в дециметрах і сантиметрах?

A •————• B

C •————• D

M •————• N

Кінці відрізків позначають літерами латинського алфавіту. Прочитайте назви цих літер на форзаці. Записують так: $AB = 5$ см, $CD = 7$ см, $MN = 11$ см.

3. Виконай за зразком.

11 см = 1 дм 1 см   16 см = дм см   14 см = дм см

4. Побудуй відрізки завдовжки 1 дм; 1 дм 2 см.

5. Для оздоблення сукні швачка відрізала 10 см тасьми, а потім ще стільки ж. Скільки всього дециметрів тасьми відрізала швачка для оздоблення сукні?

Розрядні числа

1. Прочитайте числа в таблиці. Порівняйте одноцифрове та двоцифрове числа в кожній парі.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

У числі 11 — один десяток та одна одиниця. Один десяток та одна одиниця — це **розрядні числа**.

$$11 = 1 \text{ дес.} + 1 \text{ од.}$$

2. Виконай за зразком.

$$12 = 1 \text{ дес.} 2 \text{ од.}$$

$$14 = \square \text{ дес.} \square \text{ од.} \quad 18 = \square \text{ дес.} \square \text{ од.}$$

$$16 = \square \text{ дес.} \square \text{ од.} \quad 19 = \square \text{ дес.} \square \text{ од.}$$

Двоцифрові числа можна розкласти на розрядні доданки:

$$11 = 10 + 1$$

3. Виконай за зразком.

$$13 = 10 + 3$$

$$15 = 10 + 5$$

$$12 = \square + \square$$

$$14 = \square + \square$$

$$16 = \square + \square$$

$$18 = \square + \square$$

4. На виставці гончарних виробів діти купили 10 глиняних півників, а коників — на 2 менше. Скільки коників купили діти?

5. Виміряй довжину кожної смужки. Порівняй їхні довжини. Довжина якої смужки більша, ніж 1 дм? Запиши рівність.

$$\square \text{ см} = \square \text{ дм} \quad \square \text{ см}$$

Розрядна будова числа

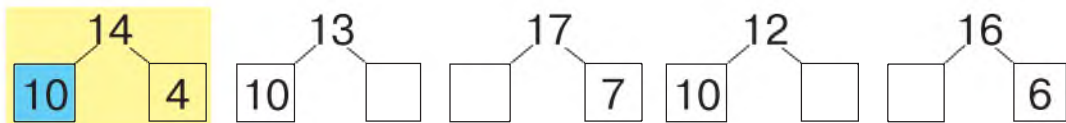

1. Прочитайте числа в таблиці. Зверніть увагу, скільки в кожному з чисел десятків та одиниць.

Число	Десятки	Одиниці
10	1	0
18	1	8
15	1	5
19	1	9
20	2	0

- Назвіть двоцифрові числа, у яких 0 одиниць.
- Яке число в цій таблиці найменше?
- Яке найбільше?

2. Назви пропущені числа.

3. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$6 + 3 - 1$$

$$8 - 4 + 5$$

$$9 - 7 + 3$$

$$7 + 2 + 1$$

4. Складіть і розв'яжіть задачі за короткими записами. Порівняйте умови задач і розв'язання.

Крокусів — 7 кв.

Примул — ?, на 2 кв. більше

Крокусів — 7 кв.

Примул — 2 кв.

} ?

5. Виміряй довжину ланцюжка. Результати вимірів запиши: у сантиметрах; у дециметрах і сантиметрах.

Просторові фігури: куб, куля, піраміда, циліндр, конус

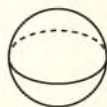
1. Розгляньте, чим подібні подані фігури. Чим вони відрізняються?

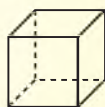
Просторові геометричні фігури

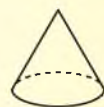
циліндр

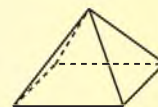
куля

куб

конус

піраміда

2. Назви предмети, що мають форму циліндра, куба, кулі, конуса, піраміди.

3. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$6 - 5 + 7$$

$$5 + 4 - 9$$

$$1 + 7 + 2$$

$$10 - 2 - 4$$

4. Складіть і розв'яжіть задачі за малюнками.

Було — ?

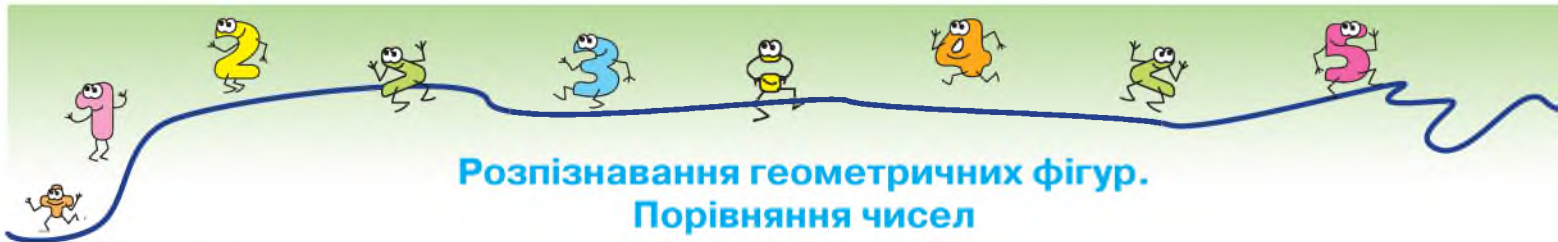

?

5. Запиши рівності.

$$18 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$$

$$20 \text{ см} = \square \text{ дм}$$

Розпізнавання геометричних фігур. Порівняння чисел

- 1.** Що зображено на малюнках? Назвіть предмети та фігури. Знайдіть відповідність між предметами та геометричними фігурами.

- 2.** Порівняй за зразком.

$$8 < 18$$

$$19 \bigcirc 13$$

$$10 \bigcirc 15$$

$$20 \bigcirc 12$$

$$16 > 11$$

$$11 \bigcirc 3$$

$$20 \bigcirc 10$$

$$8 \bigcirc 18$$

- 3.** Виконай за зразком.

$$1 \text{ дес. і } 4 \text{ од.} = 14$$

$$16 = 1 \text{ дес. і } 6 \text{ од.}$$

$$1 \text{ дес. і } 7 \text{ од.} = \square$$

$$18 = \square \text{ дес. і } \square \text{ од.}$$

$$1 \text{ дес. і } 5 \text{ од.} = \square$$

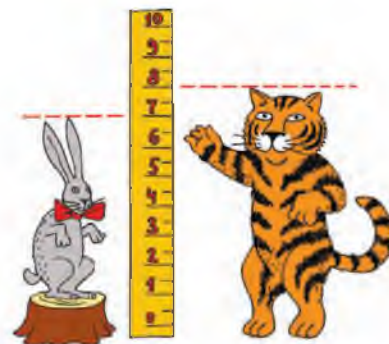
$$11 = \square \text{ дес. і } \square \text{ од.}$$

- 4.** Побудуй відрізки: $AB = 11 \text{ см}$; KM — на 1 см довший, ніж AB .

- 5.** Складіть і розв'яжіть за малюнками задачі на порівняння:

- довжини;
- висоти.

Розрядна будова числа

1. Назвіть «зайву» фігуру. Відповідь поясніть.

2. Прочитай числа в розрядній таблиці. Скільки десятків і скільки одиниць містить кожне число? Яке число в цій таблиці найменше? Найбільше? Запиши кілька нерівностей з поданими числами за зразком.

$$13 < 17; 19 > 10$$

Десятки	Одиниці
1	0
1	3
1	7
1	9
2	0

3. Запиши рівності.

$$16 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$$

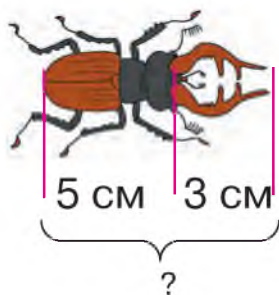
$$1 \text{ дм } 4 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$18 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$$

$$1 \text{ дм } 1 \text{ см} = \square \text{ см}$$

4. До шкільної їдальні привезли 10 кг гречаних круп, а рису — на 2 кг менше. Скільки кілограмів рису привезли до їдальні?

5. Склади й розв'яжи задачу за малюнком про жука-оленя, якого занесено до Червоної книги України.

6. Знайди дві однакові рибини. Куди вони пливуть? Назви, скільки риб пливуть уліво? А вправо?

Розділ 4
НУМЕРАЦІЯ ЧИСЕЛ ВІД 21 ДО 100.
ДОДАВАННЯ ТА ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 100. ВЕЛИЧИНИ

Лічильна одиниця — десяток. Лічба десятками

1. Математичний диктант

Запишіть число, у якому: 1 десяток і 5 одиниць; 1 десяток і 8 одиниць; 2 десятки й 0 одиниць. Запишіть число менше, ніж 12, і більше за 10; менше, ніж 20, але більше за 18. Запишіть у дециметрах і сантиметрах: 14 см; 17 см.

2. Полічи десятками.

2 десятки — це **двадцять** (20); 3 десятки — **тридцять** (30);
4 десятки — **сорок** (40); 5 десятків — **п'ятдесят** (50);
6 десятків — **шістдесят** (60); 7 десятків — **сімдесят** (70);
8 десятків — **вісімдесят** (80); 9 десятків — **дев'яносто** (90);
10 десятків — **сто** (100), або **1 сотня**.
100 — найменше **трицифрове число**.
Числа, у розряді одиниць яких 0 одиниць: 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100. Це — **круглі числа**.

3. Виконай за зразком.

$1 + 1 = 2$

$1 \text{ дес.} + 1 \text{ дес.} = 2 \text{ дес.}$

$10 + 10 = 20$

$7 - 5 = \square$

$7 \text{ дес.} - 5 \text{ дес.} = \square \text{ дес.}$

$70 - 50 = \square$

$3 + 5 = \square$

$2 \text{ дес.} + 8 \text{ дес.} = \square \text{ дес.}$

$60 + 30 = \square$

4. 6 верблюдів ішли пустелею 3 дні. Скільки днів ішов пустелею 1 верблюд?

Лічба десятками. Порівняння, додавання та віднімання розрядних чисел — десятків

1. Відновіть числові ряди. Назвіть пропущені числа.

	20		40			70			100
100		80		60		40			10

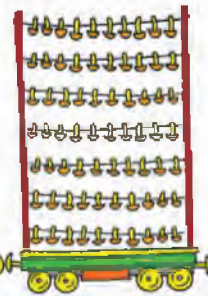
2. Розгляньте малюнки. Скільки горіхів, грибів і насінин запасла білка? Скільки та яких заготовок ягід і грибів привіз їжак для білки?

по 1 дес.
в кожному
мішку

по 1 дес.
в кожному
пакеті

3. Добери знаки (>; <; =). Запиши рівності й нерівності.

$30 \bigcirc 50$

$5 \text{ дес.} \bigcirc 8 \text{ од.}$

$10 \text{ дес.} \bigcirc 100 \text{ од.}$

$70 \bigcirc 20$

$10 \text{ од.} \bigcirc 10 \text{ дес.}$

$4 \text{ дес.} \bigcirc 4 \text{ од.}$

$10 \bigcirc 100$

$6 \text{ дес.} \bigcirc 6 \text{ од.}$

$20 \text{ од.} \bigcirc 20 \text{ дес.}$

4. У магазині побутової техніки за день продали 60 телевізорів, а планшетів — на 30 більше. Скільки планшетів продали за день у магазині побутової техніки?

5. Обчисли кругові вирази.

$30 + 10$		$90 - 60$		$60 - 10$		$80 - 10$
	$50 + 30$		$40 + 20$		$70 + 20$	

Порівняння, додавання та віднімання розрядних чисел — десятків

1. Випишіть усі числа, більші за 10, у порядку зростання.
15, 10, 7, 20, 4, 19, 11, 40, 18, 30, 80, 9, 60, 12, 50.

2. Полічи десятками.

3. Прочитай числа в розрядній таблиці. Скільки десятків і скільки одиниць містить кожне число? Яке число в цій таблиці найбільше? Найменше? Назви число, у якому 9 одиниць; 9 десятків. Назви числа, у яких нуль одиниць. Назви ще кілька круглих чисел.

Десятки	Одиниці
1	9
4	0
1	6
7	0
9	0

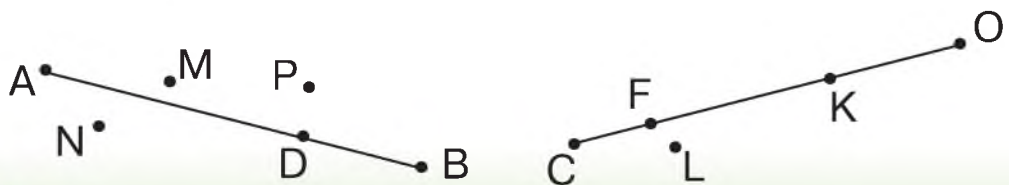
4. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$40 + 20 \quad 60 - 10 \quad 30 + 30 \quad 40 - 20 \quad 0 + 70 \quad 100 - 10$$

5. Склади й розв'яжи задачу за малюнком.

6. Назви всі точки, що знаходяться над відрізком АВ; на відрізку СО. Назви латинських літер розміщені на 1 форзаці.

Послідовність чисел від 21 до 100

1. Математичний диктант

Запишіть число, у якому: 1 десяток і 7 одиниць; 1 десяток і 9 одиниць; 5 десятків; 2 десятки; 10 десятків. Запишіть найменше двоцифрове число; найбільше одноцифрове число, найменше трицифрове число. Запишіть суму чисел 20 і 40; різницю чисел 50 і 40.

2. Поясни, як утворюються назви чисел від 21 до 100.

- Назви числа від 16 до 28; від 34 до 46; від 53 до 67.
- Назви числа наступні після 19, 24, 43, 80, 97; попередні до 32, 56, 71, 87, 99.
- Запиши пропущені числа від 55 до 69.
- За зиму школярі згодували пташкам 7 кг кавунового насіння, у них залишилося ще 2 кг насіння. Скільки кавунового насіння заготовили школярі?

Усна та письмова нумерація чисел 21–100

1. Назвіть подані числа.

1 дес. 4 од.

6 дес. 5 од.

2 дес. 3 од.

4 дес. 8 од.

8 дес. 9 од.

2. Назви числа від 27 до 38; від 50 до 62; від 78 до 89; від 90 до 100.

3. Додавайте по 1, починаючи з числа 78, до 100. Віднімайте по 1, починаючи з числа 32, до 0.

4. Виконай за зразком.

$$3 \text{ дес. } 6 \text{ од.} = 36$$

$$41 = 4 \text{ дес. } 1 \text{ од.}$$

$$5 \text{ дес. } 3 \text{ од.} = \square$$

$$28 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

$$7 \text{ дес. } 4 \text{ од.} = \square$$

$$96 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

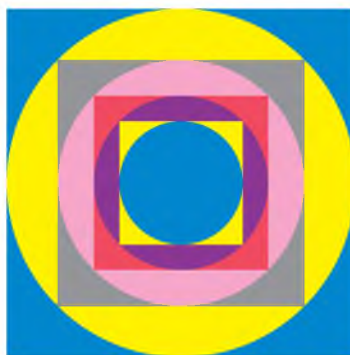
$$6 \text{ дес. } 7 \text{ од.} = \square$$

$$82 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

5. У новому будинку було 60 квартир. Заселили 10 квартир. Скільки квартир ще буде заселено?

6. Назви всі геометричні фігури на малюнку. Скільки всього чотирикутників? Скільки всього кругів?

Додавання та віднімання числа 1 ($45 + 1$, $45 - 1$)

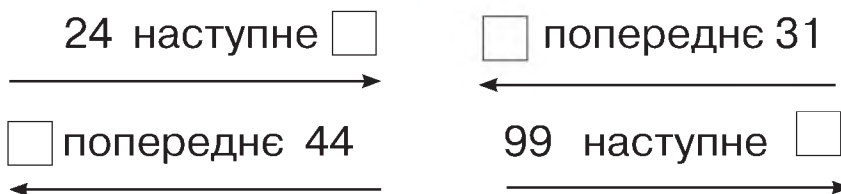

1. Назвіть «сусідів» кожного числа.

Додавши одиницю, отримають наступне число. Віднявши одиницю, отримають попереднє число.

2. Добери числа (усно).

3. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$18 + 1$	$27 - 1$	$71 + 1$	$33 + 1 + 1$	$50 + 1 + 1$
$47 - 1$	$62 + 1$	$80 - 1$	$92 - 1 - 1$	$21 - 1 - 1$

4. Розгляньте нумераційну таблицю на форзаці. Користуючись нею, виконайте завдання.

- Прочитайте числа першого десятка, третього десятка, сьомого десятка.
- Запишіть усі круглі числа.
- Запишіть усі числа, у яких кількість десятків і кількість одиниць записуються однаковими цифрами.

5. Мама купила 3 десятки яєць. 1 яйце розбилося. Скільки цілих яєць залишилося?

6. Назви, з яких геометричних фігур складено гусеницю.

Додавання та віднімання на основі розрядного складу числа (40 + 5, 45 - 5, 45 - 40)

- 1.** Назвіть, скільки десятків і скільки одиниць у кожному з чисел.

- 2.** Розкладіть числа на суму розрядних доданків за зразком.

$62 = 60 + 2$	$84 = \square + \square$	$47 = \square + \square$
$21 = 20 + 1$	$39 = \square + \square$	$73 = \square + \square$

- 3.** Виконай за зразком.

$40 + 5 = 45$	$30 + 6 = 36$	$70 + 3 = \square$
$45 - 5 = 40$	$36 - \square = \square$	$\square - \square = \square$
$45 - 40 = 5$	$36 - \square = \square$	$\square - \square = \square$

- 4.** Обчисли вирази. Запиши рівності.

$71 - 70$	$60 + 3 - 1$	$22 - 2 + 1$	$47 - 40 + 1$
$20 + 5$	$80 - 30 + 1$	$90 + 6 - 1$	$53 - 3 + 10$

- 5.** У Степана було 24 книжки. Він віддав 4 книжки в шкільну бібліотеку. Скільки книжок залишилося в Степана?

- 6. Гра «Судоку».** Знайди закономірність. Як заповнити вільні клітинки?

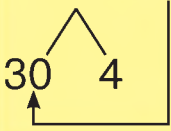
Додавання круглого числа до двоцифрового (45 + 20)

1. Математичний диктант

Запишіть число, у якому 4 десятки і 7 одиниць; 8 десятків і 3 одиниці; найменше двоцифрове число; найбільше одноцифрове число;
Знайдіть суму чисел 78 і 1; 80 і 1; різницю чисел 60 і 1; 54 і 1.

2. Розгляньте, як виконано додавання. Обчисліть за зразком.

$$34 + 20 = \underline{30} + 4 + \underline{20} = \underline{30} + \underline{20} + 4 = 50 + 4 = 54$$

$$45 + 20 = \dots$$

3. Обчисли вирази з усним поясненням.

$$\begin{array}{cccccc} 35 + 20 & 57 + 30 & 78 + 20 & 42 + 40 & 61 + 30 \\ 38 + 50 & 24 + 60 & 19 + 80 & 77 + 20 & 86 + 10 \end{array}$$

4. В Олени було 28 книжок. На день народження їй подарували ще 10 книжок. Скільки книжок стало в Олени?

5. Чумаки з Криму везли на одному возі 28 мішків солі, а на іншому — на 1 мішок більше. Скільки мішків солі везли чумаки на другому возі?

6. Собаку, їжаків і білок посадили на шальки ваг. Визнач, у якому випадку зрівноважуються ваги.

- Скільки потрібно білок, щоб зрівноважити одного собаку?

Додавання двоцифрових чисел

1. Установіть закономірність і продовжте числовий ряд.

97	87	77	67					
----	----	----	----	--	--	--	--	--

2. Розгляньте, як виконано додавання. Обчисліть за зразком.

$$31 + 20 = \underline{30 + 20} + 1 = 50 + 1 = 51$$

$$62 + 10$$

$$63 + 30 = 60 + 30 + \dots$$

$$80 + 11$$

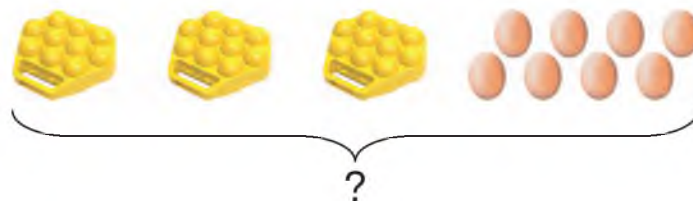
$$17 + 50 = \dots$$

$$54 + 40$$

$$45 + 50 = \dots$$

$$40 + 16$$

3. Склади й розв'яжи задачу за малюнком.

4. Майстри в новому будинку підключили до Інтернету 64 квартири, після чого їм залишилося підключити ще 30 квартир. Скільки всього квартир у цьому будинку?
5. Порівняй, не обчислюючи ($>$; $<$; $=$). Запиши рівності й нерівності.

$$50 + 1 \quad \bigcirc \quad 1 + 50$$

$$75 + 1 \quad \bigcirc \quad 75 - 1$$

$$20 + 8 \quad \bigcirc \quad 20 + 9$$

$$30 + 10 \quad \bigcirc \quad 30 - 10$$

$$40 + 20 \quad \bigcirc \quad 43 + 20$$

$$81 - 1 \quad \bigcirc \quad 81 + 1$$

6. Проведи пряму та познач на ній 5 точок так, щоб відстань між кожними двома сусідніми точками дорівнювала 1 см. Яка відстань між крайніми точками?

Віднімання круглого числа від двоцифрового (45 – 20)

1. Установіть закономірність і продовжте числовий ряд.

12	23	34	45				89
----	----	----	----	--	--	--	----

2. Розгляньте, як виконано віднімання. Обчисліть за зразком.

$$45 - 20 = \underline{40} + 5 - \underline{20} = \underline{40} - \underline{20} + 5 = 20 + 5 = 25$$

$$77 - 50 = \dots$$

3. Обчисли вирази з усним поясненням.

$38 - 20$

$67 - 30$

$86 - 50$

$93 - 70$

$58 - 40$

$41 - 20$

$75 - 60$

$32 - 20$

4. Друкарня мала виконати замовлення за 36 днів, але виконала на 10 днів раніше. За скільки днів було виконано замовлення?

5. На дитячій художній виставці було представлено 42 малюнки, виконаних аквареллю, і 20 малюнків, виконаних олівцем. На скільки більше було на виставці малюнків, виконаних аквареллю, ніж олівцем?

6. Яких геометричних фігур на малюнку найменше? Яких однакова кількість? За якими ознаками можна розподілити ці геометричні фігури на групи? Скільки різних груп утворилося?

Віднімання круглого числа від двоцифрового

1. Назвіть «сусідів» чисел.

2. Обчисліть вирази за зразком.

$$31 - 20 = \underline{30} - \underline{20} + 1 = 10 + 1 = 11$$

$$63 - 30 = 60 - 30 + \dots$$

$$76 - 50 = \dots$$

$$54 - 50 = \dots$$

$$62 - 10$$

$$87 - 60$$

$$54 - 40$$

$$49 - 30$$

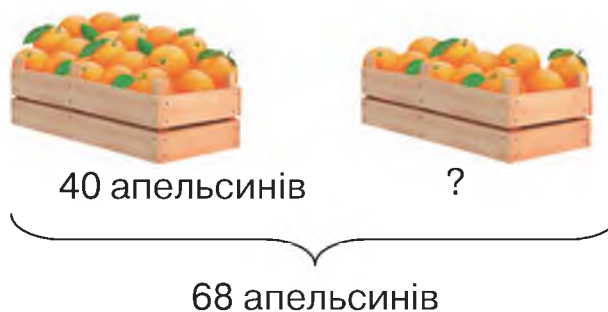

3. Обчисли кругові вирази.

$46 - 30$		$34 - 4$		$15 - 5$
	$36 + 10$		$16 - 1$	
$10 + 4$		$30 + 6$		$14 + 20$

4. До квіткового магазину привезли 69 троянд. За день продали 40 троянд. Скільки троянд залишилося продати?

5. Склади задачу за малюнком. Розв'яжи її.

6. Виміряй довжину відрізка АВ. Побудуй відрізок, коротший на 2 см.

Одиниця вимірювання довжини — 1 метр. Вимірювання довжин відрізків

1. Математичний диктант

Запишіть числа: шістнадцять, двадцять сім, сімдесят; числа восьмого десятка, четвертого десятка; найменше двоцифрове число, найбільше двоцифрове число, найменше трицифрове число.

2. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$56 - 50 \quad 40 + 3 \quad 91 - 1 \quad 60 + 20 \quad 30 + 8 \quad 28 + 1$$

$$10 \text{ см} = 1 \text{ дм}$$

$$1 \text{ м} = 10 \text{ дм} = 100 \text{ см}$$

3. Назвіть, що чим можна виміряти. У яких одиницях?

4. Виміряйте довжину класу, ширину класу; розміри дошки, дверей. Якими вимірювальними приладами треба скористатися в кожному випадку?

5. Висота письмового стола — 7 дм, а висота журнального столика — на 2 дм менша. Яка висота журнального столика?

Додавання та віднімання двоцифрових чисел

1. Запишіть усі двоцифрові числа, у яких десятків стільки ж, скільки й одиниць.
2. Виконай за зразком.

$$5 \text{ дес. } 1 \text{ од.} = 51$$

$$86 = 8 \text{ дес. } 6 \text{ од.}$$

$$3 \text{ дес. } 4 \text{ од.} = \square$$

$$9 \text{ дес. } 2 \text{ од.} = \square$$

$$27 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

$$46 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

3. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$24 + 10$$

$$67 - 60$$

$$59 + 1$$

$$40 + 8$$

$$30 - 1$$

$$37 - 30$$

$$20 + 40$$

$$90 - 50$$

$$80 + 5$$

$$76 - 6$$

4. Добери знаки (< ; > ; =). Запиши рівності та нерівності.

$$1 \text{ м} \bigcirc 10 \text{ см}$$

$$15 \text{ см} \bigcirc 5 \text{ дм}$$

$$100 \text{ см} \bigcirc 1 \text{ м}$$

$$20 \text{ дм} \bigcirc 2 \text{ м}$$

$$30 \text{ дм} \bigcirc 35 \text{ см}$$

$$50 \text{ см} \bigcirc 8 \text{ дм}$$

5. Від стрічки завдовжки 90 см відрізали 5 дм. Стрічка якої довжини залишилася? Чи можна зобразити довжину цієї стрічки в зошиті?
6. Висота ялинки становить 1 м. За рік вона піросла на 20 см. Якої висоти була ялинка минулого року?

7. На столі лежать предмети. Скількома різними способами можна взяти по 2 предмети з цієї групи предметів?

Додавання одноцифрового числа до двоцифрового (45 + 2)

1. Обчисліть ланцюжок виразів і дізнаєтеся висоту (у метрах) найвищого дерева, що росло в Закарпатті, — модрина європейської.

2. Прочитай числа в розрядній таблиці. На що вказує цифра 8; цифра 5; цифра 0; цифра 1 у поданих числах? У якому числі десятків стільки ж, скільки й одиниць? Яке число в цій таблиці найбільше? Найменше?

Десятки	Одиниці
1	8
5	0
8	1
5	5

3. Розгляньте, як виконано додавання. Обчисліть за зразком.

$$45 + 2 = 40 + \underline{5} + \underline{2} = 40 + \underline{7} = 47$$

$$83 + 6 = \dots$$

4. Обчисли вирази з усним поясненням.

$$36 + 3 \quad 74 + 5 \quad 15 + 4 \quad 51 + 7 \quad 83 + 2$$

$$62 + 7 \quad 22 + 6 \quad 47 + 2 \quad 92 + 4 \quad 12 + 5$$

5. Склади задачу за коротким записом. Розв'яжи її.

Було — ?

Витратили — 3 л

Залишилося — 15 л

6. Мамі — 26 років, а тато на 3 роки старший. Скільки років татові?

7. Знайди розбіжності на малюнках.

Додавання одноцифрового числа до двоцифрового

1. Обчисліть ланцюжок виразів і дізнаєтеся довжину (у сантиметрах) язика зеленого дятла.

2. Математичний диктант

Запишіть суму чисел 31 і 6; 66 і 3; 31 і 7; різницю чисел 63 і 1; 28 і 8; 60 і 20.

3. Обчисли вирази (усно). Запиши вирази, у яких сума дорівнює 76.

$40 + 36$

$30 + 26$

$73 + 4$

$16 + 50$

$86 - 10$

$56 + 30$

$70 + 6$

$96 - 20$

4. В Україні найбільша кількість лісових урочищ, що охороняються, у Сумській області — 93, а в Івано-Франківській — 40. На скільки більше лісів у Сумській області, ніж в Івано-Франківській?

5. Для спортивного комплексу придбали 24 баскетбольних м'ячі, а волейбольних — на 3 більше. Скільки волейбольних м'ячів придбали для спортивного комплексу?

6. Назви числа, що на 4 більші за кожне з поданих чисел.

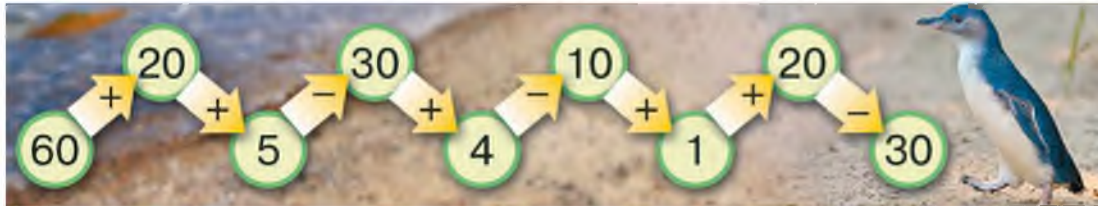

Віднімання одноцифрового числа від двоцифрового (45 – 2)

1. Обчисліть ланцюжок виразів і дізнаєтеся зріст (у сантиметрах) найменшого на Землі пінгвіна, який мешкає на узбережжі Південної Австралії.

2. Розгляньте, як виконано віднімання. Обчисліть за зразком.

$$45 - 2 = \underline{5} - \underline{2} + 40 = \underline{3} + 40 = 43$$

$$93 - 3 = \dots$$

3. Обчисли вирази з усним поясненням.

$$\begin{array}{cccccc} 28 - 4 & 17 - 5 & 49 - 7 & 66 - 3 & 95 - 4 \\ 57 - 5 & 34 - 2 & 86 - 3 & 78 - 7 & 33 - 2 \end{array}$$

4. Знайдіть суму чисел 95 і 3, різницю чисел 95 і 3.

5. Добери знаки (<; >; =). Запиши рівності та нерівності.

$$\begin{array}{ll} 55 + 4 \quad \bigcirc & 55 - 4 \quad \bigcirc \\ 29 + 40 \quad \bigcirc & 29 - 4 \quad \bigcirc \\ 90 - 1 \quad \bigcirc & 88 + 1 \quad \bigcirc \end{array} \quad \begin{array}{ll} 15 + 20 \quad \bigcirc & 45 - 5 \quad \bigcirc \\ 38 - 5 \quad \bigcirc & 88 - 50 \quad \bigcirc \\ 35 + 2 \quad \bigcirc & 2 + 35 \quad \bigcirc \end{array}$$

6. Довжина кита-смугастика — 20 м, а синій кит на 5 м довший. Яка довжина синього кита?

Віднімання одноцифрового числа від двоцифрового

1. Назвіть пропущені числа.

Доданок	48	24		20	24
Доданок	10		5		30
Сума		44	56	50	

Зменшуване	43	68		86	
Від'ємник	20		15	46	7
Різниця		6	20		42

2. Обчисліть вирази. Зпишіть рівності.

$$\begin{array}{cccccc}
 34 - 2 & 76 - 5 & 67 - 5 & 57 - 4 & 29 - 7 \\
 68 - 3 & 59 - 5 & 87 - 6 & 46 - 3 & 94 - 2
 \end{array}$$

3. Добери знаки дій (+; -). Запиши рівності.

$$\begin{array}{cc}
 54 \bigcirc 2 \bigcirc 20 = 36 & 54 \bigcirc 2 \bigcirc 20 = 72 \\
 54 \bigcirc 2 \bigcirc 20 = 76 & 54 \bigcirc 2 \bigcirc 20 = 32
 \end{array}$$

4. Микола перестрибнув через скакалку 24 рази, Яна — 5 разів, а Юля — стільки разів, скільки Микола та Яна разом. Скільки разів перестрибнула через скакалку Юля?

5. Василь, Мар'яна та Олег стрибали в довжину з місця. Хто з них стрибнув найдалше, якщо довжина стрибка Василя дорівнює 80 см, Мар'яни — 91 см, а Олега — 9 дм? На скільки далше стрибнула Мар'яна, ніж Олег? (Виміряйте довжину свого стрибка в довжину з місця. Позмагайтеся з друзями).

6. Обчисли довжину ламаної.

Одиниці вартості — копійка, гривня. Монета. Банкнота

1. Назвіть кожну геометричну фігуру. За якими ознаками ці фігури можна розподілити на дві групи? Фігури якої групи можна назвати ще й по-іншому?

Одиниці вартості — копійка (к.), гривня (грн).

Це — **монети**. Кожна монета має вартість (копійки): 5 к., 10 к., 25 к., 50 к., 1 грн.

Це — паперові гроші, **банкноти**. Кожна банкнота має вартість (гривні): 1 грн, 2 грн, 5 грн, 10 грн, 20 грн, 50 грн, 100 грн.

100 к. = 1 грн   1 грн = 100 к.

2. Монети якої вартості можна взяти, щоб отримати 10 к., 15 к., 20 к., 30 к., 40 к., 100 к.?
3. Банкноти якої вартості можна взяти, щоб отримати 6 грн, 7 грн, 8 грн, 11 грн, 14 грн, 15 грн, 20 грн, 25 грн, 30 грн, 40 грн, 60 грн, 80 грн, 85 грн, 88 грн, 90 грн?
4. М'яч коштує 30 грн, а машинка — на 25 грн більше. Скільки коштує машинка?
5. Обчисли вирази.

$$45 + 20 \quad 64 + 5 \quad 38 - 6 \quad 75 - 40 \quad 90 - 1$$

Співвідношення між одиницями вартості

1. Уявіть, що ви покупці в іграшковому магазині. Розрахуйте умовними банкнотами (купюрами) без решти.

— Доброго дня. Дайте мені, будь ласка, іграшку з верхньої полиці, третю справа.
— Дякую. До побачення.

35 грн | 24 грн | 36 грн | 60 грн | 55 грн | 57 грн | 22 грн | 19 грн

28 грн | 25 грн | 28 грн | 56 грн | 57 грн | 55 грн | 57 грн | 87 грн

2. Скільки монет і скільки копійок на кожному малюнку? Де найбільше монет? А де копійок?

3. Виконай за зразком.

$$50 \text{ к.} > 10 \text{ к.}$$

$$25 \text{ к.} < 52 \text{ к.}$$

$$90 \text{ к.} > \square \text{ к.} \quad 50 \text{ к.} < \square \text{ к.}$$

$$1 \text{ грн} = \square \text{ к.} \quad 10 \text{ к.} > \square \text{ к.}$$

4. Склади й розв'яжи задачі за коротким записом.

Було — 89 грн

Витратили — 60 грн

Залишилося — ?

Було — ?

Витратили — 60 грн

Залишилося — 29 грн.

5. У сестри було 7 олівців. Вона віддала брату на 1 олівець більше, ніж залишила собі. Скільки олівців залишилося в сестри?

Порозрядне додавання двоцифрових чисел (45 + 22)

- 1.** Прочитайте числа. Які цифри використано для їхнього запису? Яке число найбільше? Найменше?

- 2.** Виконай за зразком.

$$57 = 50 + 7$$

$$75 = 70 + 5$$

$$34 = \square + \square$$

$$51 = \square + \square$$

$$63 = \square + \square$$

$$42 = \square + \square$$

- 3.** Розгляньте, як виконано додавання. Обчисліть за зразком.

$$43 + 25 = 60 + 8 = 68$$

$$40 + 20 = 60$$

$$3 + 5 = 8$$

$$45 + 22 = \dots$$

$$54 + 13 = \dots$$

Під час додавання двоцифрових чисел до десятків додають десятки, до одиниць — одиниці. Потім додають отримані результати.

- 4.** Обчисли вирази з усним поясненням.

$$35 + 24$$

$$16 + 62$$

$$61 + 37$$

$$22 + 75$$

$$21 + 48$$

$$46 + 13$$

$$72 + 27$$

$$55 + 33$$

- 5.** Виконай за зразком.

$$54 > 42 + 11$$

$$25 < 37 + 12$$

$$43 + \square > 67$$

$$68 < 27 + \square$$

$$65 < \square + 32$$

$$47 + \square > 55$$

- 6.** Христина зробила з паперу 24 журавлики, а Мар'яна — 15. Скільки всього журавликів зробили дівчата?

Порозрядне додавання двоцифрових чисел

1. Запишіть усі можливі варіанти одноцифрових і двоцифрових чисел, використовуючи цифри 1 і 9. Яке з утворених чисел найбільше? Найменше?

2. **Математичний диктант**

Запишіть число, у якому 5 десятків і 8 одиниць; найбільше двоцифрове число, збільште його на 1; найбільше одноцифрове число, збільште його на 10.

Знайдіть суму чисел 53 і 26; 32 і 66; різницю чисел 87 і 40; 39 і 7.

Збільште число 71 на 28; зменште число 88 на 80.

3. Обчисліть вирази за зразком.

$$31 + 24 = \underline{30 + 20} + \underline{1 + 4} = 50 + 5 = 55$$

$$63 + 35 = 60 + 30 + \dots$$

$$62 + 14$$

$$86 + 11$$

4. Обчисли вирази з усним поясненням.

$$15 + 4$$

$$36 + 44$$

$$73 + 26$$

$$83 + 16$$

$$27 + 31$$

$$84 + 13$$

$$54 + 35$$

$$47 + 32$$

$$42 + 47$$

5. В одній коробці зберігалося 46 тенісних м'ячів, а в іншій — 33. Скільки всього м'ячів було у двох коробках?

6. У баку автомобіля було 38 л бензину. На поїздку на дачу витратили 12 л, а на поїздку в цирк — 6 л. Поясніть, що означають вирази.

$$12 + 6$$

$$38 - 12$$

$$38 - 12 - 6$$

7. За 2 однакові коробки конструктора заплатили 100 грн. Скільки коштує 1 коробка конструктора?

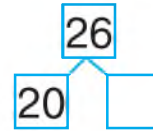
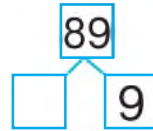
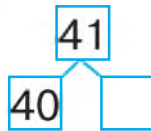
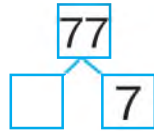
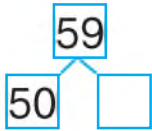
Порозрядне віднімання двоцифрових чисел (45 – 22)

1. Яким одним словом можна об'єднати всі ці об'єкти (предмети)? На які групи можна їх розподілити?

2. Назви пропущені числа.

3. Розгляньте, як виконано віднімання. Обчисліть за зразком.

$$58 - 45 = 10 + 3 = 13$$

$$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ 50 \quad 8 \quad 40 \quad 5 \\ \swarrow \quad \searrow \\ \quad \end{array}$$

$$50 - 40 = 10$$

$$8 - 5 = 3$$

$$44 - 12 = \dots$$

$$36 - 11 = \dots$$

Під час віднімання двоцифрових чисел від десятків віднімають десятки, від одиниць — одиниці. Потім додають отримані результати.

4. Обчисли вирази з усним поясненням.

$$67 - 25$$

$$74 - 32$$

$$99 - 68$$

$$43 - 22$$

$$54 - 31$$

$$68 - 43$$

$$37 - 26$$

$$97 - 66$$

5. Артем закачав на планшет 27 мультфільмів. 16 мультфільмів він уже переглянув. Скільки мультфільмів йому ще залишилося переглянути?

6. У книжці — 46 сторінок. Ярослава прочитала 23 сторінки. Скільки сторінок їй ще залишилося прочитати?

7. Знайди на малюнках 5 розбіжностей.

Порозрядне віднімання двоцифрових чисел

1. Обчисліть ланцюжок виразів і дізнаєтеся, на яку глибину (у метрах) можуть пірнати баклани.

2. Виконайте завдання за таблицею. Запишіть утворені рівності за зразком.

$$36 + 23 - 24 = 35$$

Число	36	67	85	92	88	24
Додати	23	31	14	7	11	43
Відняти	24	56	63	68	80	2

3. Перевір додавання відніманням.
 $35 + 24 = 59$ $83 + 14 = 97$ $53 + 26 = 79$
4. Склади та розв'яжи задачу про вишиванки за малюнком.

64 в.

?

98 в.

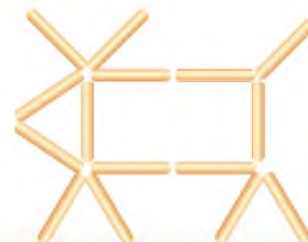
5. Побудуй два відрізки. Один дорівнює сумі довжин поданих відрізків, а інший — їхній різниці.

С. ————— О

А. ————— К

6. Склади з паличок оленя. Переклади дві палички так, щоб олень повернув голову назад.

Порозрядне додавання та віднімання двоцифрових чисел

1. Визначте, які вирази розв'язав Знайко, а які — Незнайко. Запишіть вирази, які розв'язав Незнайко, правильно.

$$46 + 13 = 59$$

$$89 - 35 = 54$$

$$78 - 56 = 32$$

$$53 + 45 = 98$$

$$62 + 13 = 57$$

$$88 - 65 = 23$$

$$57 - 46 = 21$$

$$67 + 22 = 89$$

2. Добери знаки (> ; < ; =). Запиши за зразком.

$$56 + 2 < 59$$

$$57 \bigcirc 87 - 30$$

$$73 - 71 \bigcirc 79 - 74$$

$$64 - 24 = 40$$

$$84 \bigcirc 32 + 62$$

$$58 - 24 \bigcirc 31 + 10$$

3. До Дня вишиванки майстриня вишила 34 сукні й 48 сорочок. На скільки більше сорочок, ніж суконь, вишила майстриня?

4. Добери знаки дій (+ ; -). Запиши рівності.

$$87 \bigcirc 7 = 80$$

$$62 \bigcirc 0 = 62$$

$$36 \bigcirc 12 = 24$$

$$51 \bigcirc 1 = 52$$

$$70 \bigcirc 30 = 100$$

$$45 \bigcirc 33 = 78$$

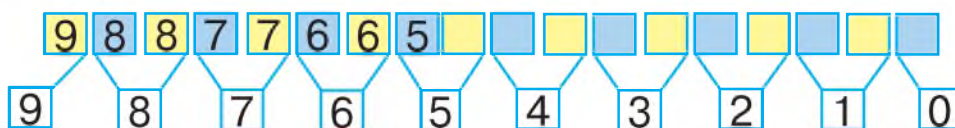
5. Склади подібну фігуру з паличок. Забери 3 палички так, щоб стало 3 трикутники.

Одиниці вимірювання часу — доба

1. Установіть закономірність. Продовжте числовий ряд (усно).

2. Розгляньте малюнки. Поясніть, на які частини поділяють добу.

Ранок

Вечір

День

Ніч

3. Юний художник намалював картини. Коли він почав роботу? Коли завершив?

Ранок + день + вечір + ніч = **доба**.

4. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$45 - 30 \quad 87 + 12 \quad 48 - 36 \quad 32 + 66 \quad 98 - 84$$

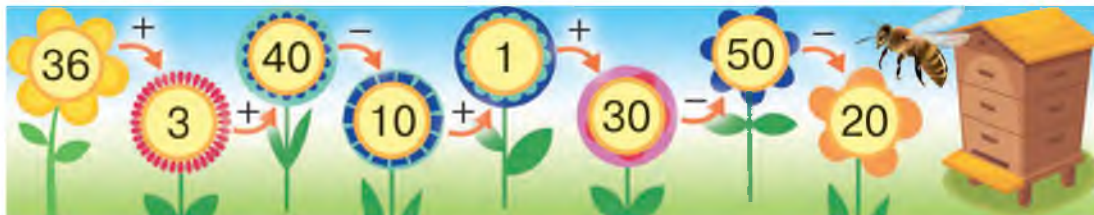
5. За одну добу сова з'їдає 20 гризунів. Скільки гризунів знищать за добу дві сови? А три?

Одиниці вимірювання часу — година, доба, тиждень

1. Обчисліть ланцюжок виразів і дізнаєтеся, скільки діб живе бджола.

2. Муха живе 30 діб, а метелик шовкопряда — 20 діб. На скільки довше живе муха, ніж метелик шовкопряда?

1 доба = 24 години

1 година (год) = 60 хвилин (хв)

1 тиждень = 7 діб

Маленька стрілка годинника — **годинникова** — проходить коло за 12 годин. Велика стрілка — **хвилинна** — проходить повне коло — за 60 хвилин, тобто за 1 годину.

3. Визнач час, який показує кожний годинник. Який час буде показувати кожний годинник через 1 год?

4. Назви дні тижня.

5. Запиши рівності.

1 тиждень 2 дні = днів

26 год = доба год

1 тиждень 3 дні = днів

28 год = доба год

Визначення часу за годинником

1. Обчисліть ланцюжок виразів і дізнаєтеся, скільки діб може прожити біла сова без їжі.

Доба триває 24 год. Від півночі до полудня час відлічують так: 1 год, 2 год, 3 год ... 12 год. Від полудня до півночі: 13 год, 14 год, 15 год ... 24 год.

2. Виконай за зразком.

1 год – ніч

20 год

15 год

11 год

18 год – вечір

3 год

23 год

8 год

16 год

7 год

19 год

3. Визнач час, який показує кожний годинник. Назви час по-різному.

4. Якщо сьогодні четвер, то який день тижня буде завтра; через 2 дні?
5. Діти поїхали на екскурсію о 10 годині ранку, а повернулися до школи о 13 годині. Скільки часу тривала екскурсія?

6. Виконай дії з іменованими числами.

$$1 \text{ тиждень} - 4 \text{ дні} = \square \text{ дні}$$

$$1 \text{ тиждень} + 3 \text{ дні} = \square \text{ днів}$$

$$1 \text{ доба} + 5 \text{ год} = \square \text{ год}$$

Одиниці вимірювання часу — година, доба, тиждень

1. Обчисліть ланцюжок виразів і дізнаєтеся, скільки років, за даними Книги рекордів Гіннеса, прожила плямиста кішка Ма — довгожителька з Великої Британії.

2. Визнач за годинниками різницю в часі між містами.

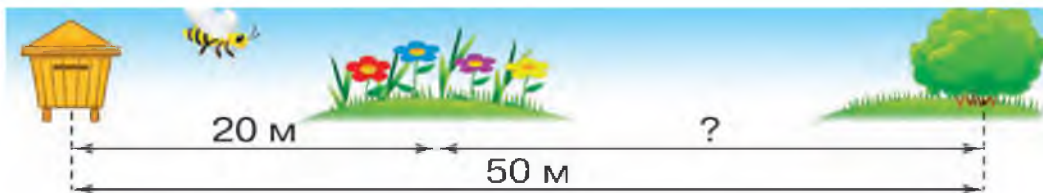

3. Обчисли вирази з іменованими числами.

$$24 \text{ год} - 12 \text{ год} \quad 11 \text{ год} + 7 \text{ год} \quad 10 \text{ год} + 12 \text{ год}$$

$$18 \text{ год} + 3 \text{ год} \quad 19 \text{ год} - 8 \text{ год} \quad 15 \text{ год} - 6 \text{ год}$$

4. Майстер виконує свою роботу за 3 год, а його учень таку саму роботу виконує за 7 год. На скільки годин швидше працює майстер, ніж учень?
5. Склади задачу за малюнком. Розв'яжи її.

6. Родина відпочивала 1 тиждень і 3 дні. Скільки днів тривав відпочинок цієї родини?

Додавання послідовно частинами ($45 + 22 = 45 + 20 + 2$)

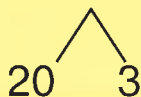

1. Обчисліть ланцюжок виразів і дізнаєтеся, о котрій годині ранку відкривається квітка кульбаби лікарської.

2. Розгляньте, як виконано додавання. Обчисліть вирази за зразком.

$$36 + 23 = 36 + 20 + 3 = 56 + 3 = 59$$

$$54 + 22 = \dots$$

$$72 + 18 = \dots$$

3. Обчисли вирази з усним поясненням.

$$47 + 31$$

$$74 + 25$$

$$63 + 42$$

$$85 + 14$$

$$25 + 13$$

$$56 + 32$$

$$67 + 22$$

$$74 + 23$$

4. Добери числа. Запиши нерівності.

$$59 > 42 + \square$$

$$63 + \square > 65$$

$$56 < \square + 24$$

$$54 < 32 + \square$$

$$48 < 25 + \square$$

$$67 + \square > 85$$

5. Матвій купив для мами 3 жовті тюльпани за 36 грн, а для бабусі — 3 червоні тюльпани за 33 грн. Скільки гривень заплатив Матвій за 2 букети?

6. Айболить вилікував 12 крокодилів, а мавп — на 27 більше. Скільки мавп вилікував Айболить?

Додавання послідовно частинами

1. Назвіть зображені предмети та фігури. На які геометричні фігури подібні предмети?

2. Обчисли вирази за зразком.

$$43 + 25 = 43 + 20 + 5 \quad 56 + 32 \quad 64 + 35 \quad 77 + 21$$

3. Доберіть знаки дій (+; -). Запишіть рівності.

$$78 \bigcirc 40 = 38 \quad 45 \bigcirc 43 = 88 \quad 76 \bigcirc 40 \bigcirc 13 = 49$$

$$28 \bigcirc 28 = 0 \quad 85 \bigcirc 50 = 35 \quad 41 \bigcirc 20 \bigcirc 11 = 50$$

4. У шкільному шаховому турнірі взяли участь 18 хлопчиків і 8 дівчаток. На скільки більше хлопчиків, ніж дівчаток, узяло участь у шаховому турнірі?

5. Склади та розв'яжи задачу за малюнком.

Біговел

4 кг

11 кг

Квадроцикл

?

6. Побудуй ламану лінію в запропонованій послідовності. Вимірй довжину кожного відрізка. Обчисли довжину ламаної. Відповідь запиши в дециметрах і сантиметрах.

Віднімання послідовно частинами (45 – 22 = 45 – 20 – 2)

1. Назвіть пропущені числа.

2. Розгляньте, як виконано віднімання. Обчисліть вирази за зразком.

$$68 - 36 = 68 - 30 - 6 = 38 - 6 = 32$$

$75 - 32 = \dots$

$86 - 44 = \dots$

3. Обчисли вирази з усним поясненням.

$76 - 43$

$87 - 15$

$78 - 45$

$89 - 37$

$54 - 23$

$66 - 24$

$45 - 24$

$29 - 17$

4. Обчисли кругові вирази.

$78 + 1$		$79 - 31$		$48 + 10$
	$58 - 28$		$30 + 26$	
$56 + 12$		$99 - 21$		$68 + 31$

5. Чоловік зробив покупки в хлібному й овочевому магазинах. На чеках виявилися плями. Допоможи чоловікові розібратися, скільки коштує кожна покупка. Склади та розв'яжи задачі за малюнками.

Батон	8,00
СУМА	78,00

Гарбуз	45,00
СУМА	59,00

Віднімання послідовно частинами

1. Дощ вивчав математику й деякі цифри «заховав» під краплинами. Відновіть числа (усно).

$$5 \text{ краплин} - 37 = \text{краплин} 2$$

$$\text{краплин} 6 - 21 = 4 \text{ краплин}$$

$$35 + \text{краплин} 4 = 8 \text{ краплин}$$

$$7 \text{ краплин} + \text{краплин} 4 = 97$$

2. Обчисли вирази за зразком.

$$64 - 23 = 64 - 20 - 3 = 41 \quad 68 - 35 \quad 94 - 52$$

$$77 - 46 \quad 87 - 24$$

3. Запишіть тільки ті вирази, у яких результат менший від 70.

$$38 + 40$$

$$87 - 26$$

$$98 - 28$$

$$34 + 25$$

$$82 - 61$$

$$100 - 50$$

$$51 + 46$$

$$34 + 50$$

4. В іграшковий магазин привезли 12 нових моделей спінерів. Скільки спінерів було в магазині спочатку, якщо їх стало 56?

5. Склади та розв'яжи задачу за малюнком.

Гіроборд

?

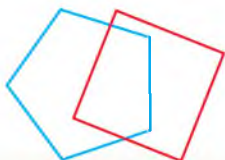
Гіроскутер

23

67 шт.

6. Назвіть, якою фігурою є спільна частина многокутників на кожному малюнку.

Вправи та задачі на засвоєння способів додавання й віднімання

1. Збільште на 13.

23	35	41	54	70	61
----	----	----	----	----	----

Зменште на 24.

57	25	67	85	99	44
----	----	----	----	----	----

2. Обчисли вирази за зразком.

$$57 + 32 = 57 + 30 + 2 = 89$$

$$75 + 13 = 70 + 10 + 5 + 3 = 88$$

$$64 + 33$$

$$41 + 56$$

$$36 + 12$$

$$89 - 32$$

3. У малому залі кінотеатру 98 місць. На сеанс продали 85 квитків. Скільки вільних місць залишилося в залі?

4. Ялина має висоту 35 м, а береза — 12 м. На скільки метрів береза нижча, ніж ялина?

Числа можна додавати в будь-якому порядку.

5. Обчисли вирази зручним способом. Запиши рівності.

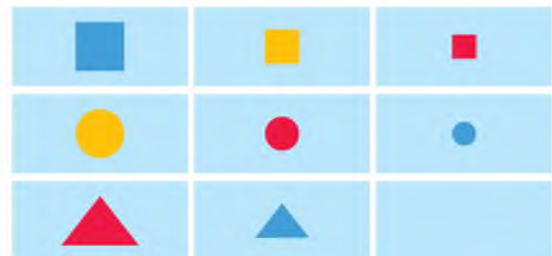
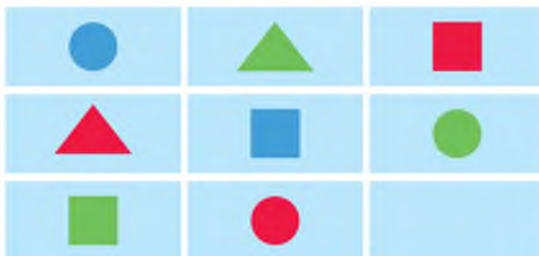
$$9 + 38 + 50 + 1$$

$$47 + 4 + 10 + 6$$

$$20 + 2 + 41 + 8$$

6. Установи закономірність розміщення фігур на малюнках. Яка фігура має бути в порожній клітинці?

Вправи та задачі на засвоєння способів додавання й віднімання

1. Обчисліть ланцюжок виразів і дізнаєтеся, якої висоти (у метрах) може досягти сосна.

2. Випиши числа сьомого десятка: 71, 65, 80, 54, 65, 77, 61, 70, 65, 60, 78, 64, 73, 47, 66, 79, 62, 74, 57, 26.

3. Обчисліть вирази, у яких потрібно виконати тільки дію віднімання. Запиши рівності.

$$23 + 64$$

$$68 - 37$$

$$93 - 91$$

$$78 - 48 + 21$$

$$86 - 45$$

$$51 + 48$$

$$86 - 66$$

$$56 - 50 - 6$$

4. Народна художниця розписала 27 куманців і 14 глечиків. На скільки більше куманців, ніж глечиків, розписала народна художниця?

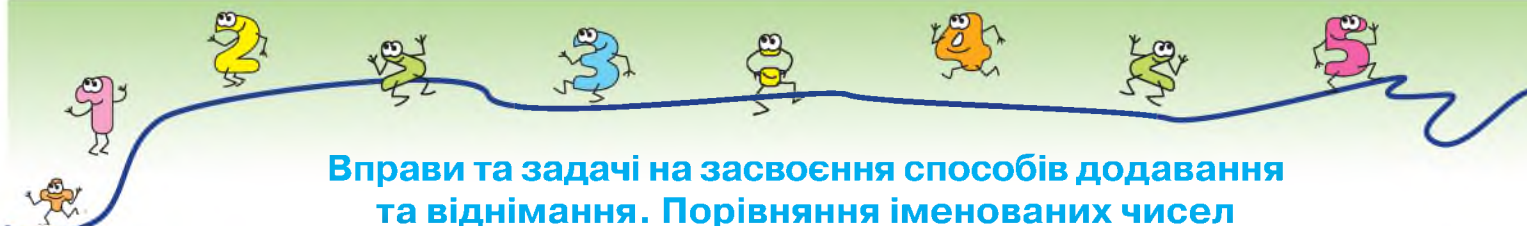

5. У сувенірному магазині іноземні туристи придбали 32 розписані тарелі, а писанок — на 11 менше. Скільки писанок придбали іноземні туристи?

6. У трьох бочках містяться гречка, манка та гречка або рис, але всі підписи переплутані. Назви, що зберігається в кожній бочці.

Вправи та задачі на засвоєння способів додавання та віднімання. Порівняння іменованих чисел

- 1.** Знайдіть серед іменованих чисел такі, які можна об'єднати в групи. Назвіть кожну групу.

- 2.** Порівняй іменовані числа ($>$; $<$; $=$). Запиши рівності й нерівності.

15 кг $\bigcirc$ 51 кг   5 грн $\bigcirc$ 50 к.   6 л $\bigcirc$ 16 л

2 дм $\bigcirc$ 20 см   1 м $\bigcirc$ 10 см   2 год $\bigcirc$ 1 доба

- 3.** Обчисли вирази. Запиши рівності.

12 + 44   90 – 60   89 – 47   78 – 8 – 50

67 – 30   35 + 23   76 – 45   50 + 9 – 20

- 4.** Обчисли вирази. До кожного виразу на додавання склади по два вирази на віднімання.

82 + 11   46 + 33   25 + 14   64 + 20

26 + 32   61 + 27   15 + 43   72 + 25

- 5.** Максим читає за хвилину 48 слів, а Ярослава — 36 слів. На скільки більше слів за хвилину читає Максим, ніж Ярослава?

- 6.** Від криниці пес пробіг вулицею 40 м в одному напрямку, а потім у зворотному напрямку 58 м. На якій відстані від криниці він зупинився?

Додавання та віднімання іменованих чисел

1. Знайдіть серед іменованих чисел такі, які можна об'єднати в рівності. Назвіть їх.

2. Обчисли вирази.

$16 \text{ л} - 4 \text{ л} = \square \text{ л}$

$25 \text{ см} + 10 \text{ см} = \square \text{ см}$

$56 \text{ кг} + 12 \text{ кг} = \square \text{ кг}$

$100 \text{ к.} - 40 \text{ к.} = \square \text{ к.}$

$15 \text{ м} - 5 \text{ м} = \square \text{ м}$

$24 \text{ год} + 5 \text{ год} = \square \text{ год}$

$98 \text{ кг} - 38 \text{ кг} = \square \text{ кг}$

$29 \text{ см} - 7 \text{ см} = \square \text{ см}$

3. Обчисли кругові вирази.

26 + 33	59 - 32	67 - 25
27 + 40	96 - 70	42 + 54

4. У бідоні було 58 кг меду. Бджоляр продав на ярмарку 37 кг меду. Скільки кілограмів меду залишилося в бідоні?
5. У Дмитра було 37 грн. На обід у шкільній їдальні він витратив частину грошей, і в нього залишилося 12 грн. Скільки коштував обід Дмитра?

6. Котра тепер година, якщо від початку доби минуло стільки часу, скільки залишилося до кінця доби?

Додавання та віднімання іменованих чисел

1. Розгадайте ребуси.

Банк

г 1 а

100

2. Назвіть, які іменовані числа «загубилися».

$$95 \text{ кг} + \square = 99 \text{ кг}$$

$$\square - 60 \text{ к.} = 33 \text{ к.} \quad \square$$

$$\square + 8 \text{ см} = 1 \text{ дм}$$

$$1 \text{ м} - \square = 30 \text{ см}$$

3. Добери числа, щоб нерівності були правильні.

$$1 \text{ доба} > 10 \text{ год}$$

$$50 \text{ грн} < \square \text{ грн}$$

$$27 \text{ см} > 1 \text{ дм}$$

$$1 \text{ тиждень} < \square \text{ днів}$$

4. Художник-модельєр створив колекцію дитячого одягу. 15 одиниць одягу вже пошили і залишилося пошити ще 23 одиниці дитячого одягу. Скільки одиниць дитячого одягу було в колекції художника-модельєра?

5. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$45 - 4$$

$$74 + 5$$

$$19 - 11$$

$$67 + 2 - 40$$

$$36 + 50$$

$$85 - 61$$

$$14 + 15$$

$$80 - 60 + 13$$

6. Сова поставила будильник. О котрій годині вона планує полетіти на полювання?

7. За одну добу сова полює на 20 гризунів. Скільки гризунів може вполювати сова за 2 доби?

ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО ЗА РІК. ЗАДАЧІ З ЛОГІЧНИМ НАВАНТАЖЕННЯМ

Додавання та віднімання чисел у межах 10 на основі складу чисел

1. Допоможіть пірату подолати рифи. Назвіть пропущені числа.

2. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$3 + 4 + 20 \quad 7 + 2 + 40 \quad 5 + 3 + 51 \quad 3 + 2 + 63$$

$$56 - 3 - 20 \quad 9 - 5 + 80 \quad 48 - 4 - 21 \quad 97 - 5 - 2$$

3. Виконай за зразком.

$7 > 4 \text{ на } 3$

$10 > 5 \text{ на } \square$

$3 < 8 \text{ на } \square$

$3 < 9 \text{ на } 6$

$5 < 8 \text{ на } \square$

$9 > 8 \text{ на } \square$

4. Євген списав за рік 7 зошитів у клітинку. У нього залишилося 3 чистих зошити. Скільки всього зошитів у клітинку було в Євгена спочатку?

5. Склади та розв'яжи задачу за малюнком.

Було

Узяли

?

Залишилося

Одноцифрові та двоцифрові числа

1. Складіть за зразком рівності на додавання та віднімання за малюнком.

$$4 + 2 = 6 \quad 5 - 4 = 1$$

2. З поданих чисел випишіть у два рядки одноцифрові та двоцифрові числа в порядку зростання.

3. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$67 - 40 - 5$$

$$90 + 3 + 4$$

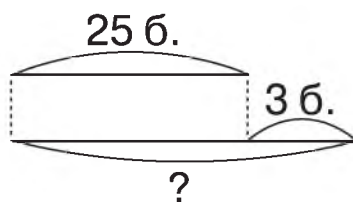
$$84 + 12 - 6$$

$$32 + 7 - 14$$

$$61 - 30 + 6$$

$$100 - 40 + 8$$

4. Леся купила журнал за 17 грн. У неї залишилося ще 42 грн. Скільки грошей було в Лесі спочатку?
5. На правій стороні вулиці знаходяться 25 будинків, а на лівій — на 3 будинки більше. Скільки будинків на лівій стороні вулиці? Розглянь схематичне зображення задачі та розв'яжи її.

6. Запиши всі двоцифрові числа, використовуючи цифри 5, 1, 7. Повторювати цифри не можна.

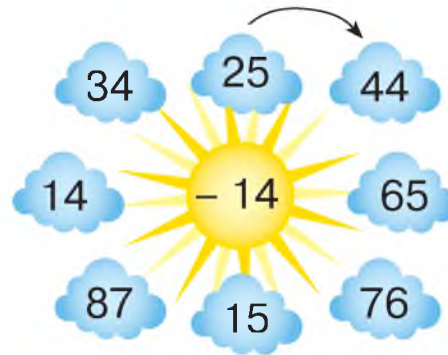
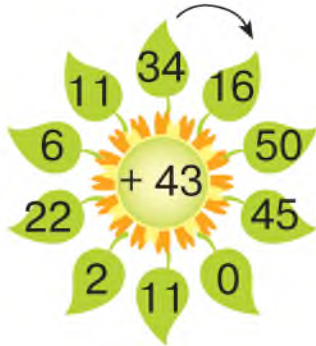

Розрядна будова числа

1. Складіть та обчисліть вирази (усно).

2. **Математичний диктант**

Запишіть число, у якому 7 десятків і 3 одиниці; у якому 3 десятки і 9 одиниць. Запишіть найменше двоцифрове число; найбільше двоцифрове число. Запишіть суму чисел 65 і 20, 31 і 14; різницю чисел 68 і 46; 27 і 16.

3. Запиши суму розрядних доданків кожного числа: 15, 53, 48, 27, 92, 89.

4. Порівняй вирази, не обчислюючи. Назви пропущені знаки (>; <; =).

$$45 - 10 \bigcirc 45 + 1$$

$$66 + 1 \bigcirc 1 + 66$$

$$55 + 4 \bigcirc 55 + 40$$

$$21 - 1 \bigcirc 21 + 1$$

$$17 + 21 \bigcirc 17 - 7$$

$$80 - 40 \bigcirc 80 - 4$$

5. У дачному комплексі було 38 цегляних будинків і 49 дерев'яних. На скільки більше дерев'яних будинків, ніж цегляних?

6. Виміряй довжину відрізка АВ. Накресли відрізок на 3 см коротший за відрізок АВ.

Розрядна будова числа

1. Прочитайте ті числа, у яких у розряді десятків — 5 одиниць.

15, 52, 45, 55, 31, 85, 95, 57, 74, 54, 50, 25, 59, 51,
65, 5, 53.

2. Назвіть числа, які «заховалися» під капелюхами.

$$\begin{array}{l} 84 = 80 + \text{cap} \\ 63 = \text{cap} + 3 \\ 77 = 70 + \text{cap} \end{array} \qquad \begin{array}{l} 21 = \text{cap} + 1 \\ 52 = 50 + \text{cap} \\ 98 = \text{cap} + 8 \end{array}$$

3. Обчисли кругові вирази.

$28 + 11$		$55 - 23$		$40 + 15$	
	$39 + 1$		$22 + 6$		$32 - 10$

4. У зоомагазині було 16 папуг, а канарок — на 5 менше. Скільки канарок було в зоомагазині?

5. Склади та розв'яжи задачу за малюнком.

— 54 грн   на ? більше
— 98 грн

6. Допоможи детективу провести розслідування та знайти всі зашифровані числа.

$$\begin{array}{l} \square + \square + 1 = 7 \\ \square + \triangle = 5 \\ \triangle + \triangle = \text{sun} \\ \text{sun} = ? \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \bullet + \bullet + 2 = 12 \\ \bullet + \text{hex} = 8 \\ \text{hex} + \text{hex} + 1 = \text{star} \\ \text{star} = ? \end{array}$$

Порівняння, додавання та віднімання розрядних чисел

- 1.** Прочитайте числа в розрядній таблиці. Скільки десятків і скільки одиниць містить кожне число? Яке число в цій таблиці найбільше? Найменше?

Десятки	Одиниці
2	6
6	8
8	2
6	0
6	2

- 2.** Виконай за зразком.

$$2 \text{ дес. } 5 \text{ од.} = 25$$

$$61 = 6 \text{ дес. } 1 \text{ од.}$$

$$7 \text{ дес. } 3 \text{ од.} = \square$$

$$18 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

$$4 \text{ дес. } 7 \text{ од.} = \square$$

$$51 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

- 3.** Обчисли вирази. До кожного виразу на додавання склади по два вирази на віднімання.

$$40 + 6$$

$$9 + 20$$

$$80 + 4$$

$$30 + 20$$

- 4.** Добери знаки ($>$; $<$; $=$). Запиши рівності й нерівності.

$$60 + 3 \bigcirc 63 - 3$$

$$5 + 70 \bigcirc 50 + 7$$

$$82 - 2 \bigcirc 86 - 6$$

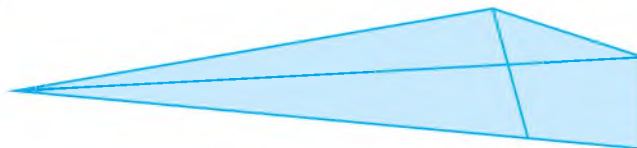
$$90 - 1 \bigcirc 88 + 1$$

$$100 - 20 \bigcirc 70 + 20$$

$$20 + 8 \bigcirc 30 - 1$$

- 5.** До обіду бригада заасфальтувала 12 м дороги, а після обіду — 7 м. Якої довжини дорогу заасфальтувала бригада за день?

- 6.** Назви, скільки на малюнку трикутників. Скільки чотирикутників?

- 7.** Двоє учнів грали в шахи впродовж 1 год. Скільки часу грав у шахи кожний із них?

Додавання та віднімання двоцифрових чисел

1. Назвіть у кожному ряду «зайве» число.

11	22	33	44	50	66	77	88	99
60	61	62	63	64	65	67	87	69
10	20	30	40	50	60	100	80	90

2. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$70 + 26 + 3$	$85 - 12 - 2$	$36 + 22 + 40$
$99 + 1 - 80$	$27 - 7 + 50$	$71 - 30 + 8$

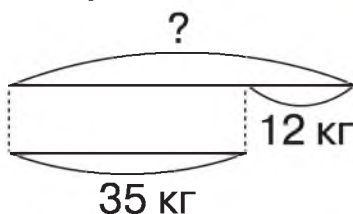
3. Добери знаки дій (+; -). Запиши рівності.

$34 \bigcirc 20 \bigcirc 4 = 10$	$68 \bigcirc 31 \bigcirc 1 = 100$
$34 \bigcirc 20 \bigcirc 4 = 50$	$68 \bigcirc 31 \bigcirc 1 = 38$

4. Середня тривалість життя слона — 65 років, а середня тривалість життя поні — на 45 років менша. Яка середня тривалість життя поні?

5. Склади та розв'яжи задачу за схемою.

6. Розглянь геометричні фігури. Назви їх. Утвори групи: за розміром, за кольором. Скільки фігур об'єднує кожна група?

Вимірювання та побудова відрізків. Вимірювання довжин відрізків. Побудова відрізків заданої довжини

1. Розгляньте малюнки. Як друзі вимірювали довжину тіла удава? Чому вони отримали різні результати: 38 папуг, 5 мавп, 2 слони?

- Які прилади, на вашу думку, допомогли б їм виміряти довжину тіла удава найточніше?

$$1 \text{ м} = 100 \text{ см} = 10 \text{ дм}$$

$$1 \text{ дм} = 10 \text{ см}$$

2. Розгляньте геометричні фігури. Довжину яких фігур можна виміряти? А яких — ні? Чому?

3. Виміряй довжину кожної мережки. На скільки сантиметрів ліва мережка коротша за праву?

4. Виміряй довжину кожного відрізка. Побудуй відрізок, який дорівнює сумі довжин цих відрізків.

5. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$87 - 34 + 22$$

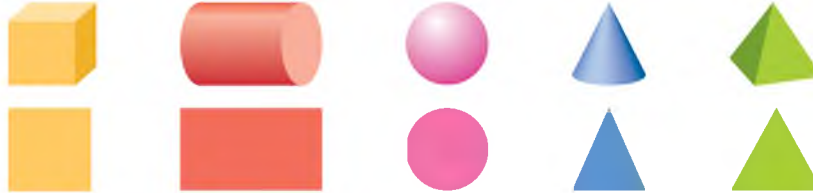
$$46 + 23 - 17$$

$$60 + 40 - 1$$

Розпізнавання геометричних фігур. Задачі на збільшення та зменшення числа на кілька одиниць

1. Назвіть фігури, зображені на малюнку.

2. На які фігури подібний кожен предмет? Які ще предмети в навколишньому світі подібні до цих фігур?

3. Обчисли кругові вирази.

$47 + 12$		$85 - 22$		$63 + 36$
	$60 + 25$		$59 + 1$	
$99 - 57$		$42 + 45$		$87 - 40$

4. Розв'яжи задачу за коротким записом. Побудуй відрізки.

1 відрізок — 3 см

2 відрізок — ?, на 10 см довший

5. Під квочку підклали 15 яєць. Двоє курчат уже вилупилося. Скільки ще курчат мають вилупитися?

6. Добери числа. Запиши рівності й нерівності.

$$32 + \square = 58$$

$$64 - \square > 42$$

$$75 > 34 + \square$$

$$27 < 59 - \square$$

$$\square + 51 = 84$$

$$\square < 31 - 10$$

Додавання та віднімання двоцифрових чисел. Співвідношення між одиницями вартості

1. Назвіть скільки десятків і скільки одиниць має кожне з чисел.

2. Скільки копійок у кожній скарбничці? У якій скарбничці найбільше грошей?

3. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$20 \text{ к} + 70 \text{ к.} \quad 1 \text{ грн} - 60 \text{ к.} \quad 40 \text{ к.} + 50 \text{ к.} + 10 \text{ к.}$$

$$90 \text{ к.} - 40 \text{ к.} \quad 1 \text{ грн} - 20 \text{ к.} \quad 75 \text{ к.} - 25 \text{ к.} - 10 \text{ к.}$$

4. Дідусь має купити насіння на 87 грн, але в нього в гаманці є тільки 37 грн. Скільки грошей він має зняти з картки у банкоматі, щоб зробити заплановану покупку?

5. Склади та розв'яжи задачі за короткими записами.

Було — 84 грн	Блокнот — 7 грн	}	?
Витратив — 42 грн	Книжка — 82 грн		
Залишилося — ?			

6. Троє учнів збирали жолуді. Один учень назбирав більше, ніж другий, але менше, ніж третій. Який учень назбирав жолудів найбільше, а який — найменше?

Вправи та задачі на засвоєння способів додавання й віднімання. Одиниця вимірювання маси — кілограм

1. Перевірте, хто з друзів найкраще засвоїв способи додавання та віднімання. Виправте помилки та запишіть правильні рівності.

$$67 - 45 = 22$$

$$34 + 25 = 59$$

$$69 - 34 = 36$$

$$36 + 12 = 58$$

$$56 - 34 = 22$$

$$43 + 25 = 69$$

$$68 - 42 = 24$$

$$37 + 11 = 58$$

$$78 - 56 = 22$$

$$63 + 24 = 87$$

$$96 - 52 = 44$$

$$62 + 23 = 85$$

2. Добери знаки (< ; > ; =). Запиши рівності й нерівності.

$$58 - 16 \bigcirc 56 - 14$$

$$60 + 14 \bigcirc 13 + 62$$

$$21 + 60 \bigcirc 96 - 33$$

$$84 - 12 \bigcirc 71 + 1$$

3. Маса порожнього ящика 2 кг. Ящик наповнили яблуками й при зважуванні отримали 19 кг. Яка маса яблук?

4. Склади та розв'яжи задачу за малюнком.

10 кг

?, на 6 кг більше

5. Кіт і пес разом важать 4 кг. Скільки важить кіт? Скільки — пес?

6. У мамі було 97 грн. За зважену полуницю вона отримала чек на 65 грн. Скільки грошей залишилося в мамі?

Вправи та задачі на засвоєння способів додавання й віднімання. Одиниця вимірювання місткості — 1 літр.

- 1.** Які числа «заховалися» за зірочками?

$$34 + \text{☀} = 89 \quad \text{☀} + 41 = 45 \quad 97 - \text{☀} = 64$$

- 2.** Обчисли кругові вирази.

62 + 26		88 - 61		23 + 36
	37 - 25		22 + 15	
59 - 37		12 + 50		27 - 4

- 3.** Виконай за зразком.

$$1 \text{ дм } 5 \text{ см} = 15 \text{ см}$$

$$2 \text{ доби} = \square \text{ год} \quad 2 \text{ дм } 8 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$1 \text{ м} = \square \text{ см} \quad 1 \text{ год} = \square \text{ хв } \square \quad 68 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$$

- 4.** Фермер щодня наповнював молоком 4 бідони місткістю 38 л кожний. Скільки необхідно долити молока в кожен бідон, якщо в першому бідоні вже є 25 л, у другому — 32 л, у третьому — 15 л, а в четвертому — 30 л?

- 5.** У банці — 5 л квасу, а в кухлі — 2 л. На скільки літрів квасу більше в банці, ніж у кухлі?

- 6.** У каністрі було 20 л олії. У літрову пляшку відлили 1 л олії. Скільки літрів олії залишилося в каністрі?

**Вправи на засвоєння способів додавання й віднімання.
Одиниці вимірювання часу — година, доба, тиждень**

- 1.** Обчисліть ланцюжок виразів і дізнаєтеся, о котрій годині ранку відкривається квітка цикорію.

- 2.** Обчисли вирази. Запиши рівності.

$75 + 14$

$56 - 34$

$89 + 1$

$46 + 42 - 24$

- 3.** Виконай за зразком.

$73 > 60$ на 13

$67 > 32$ на

$15 < 78$ на

$90 > 20$ на

- 4.** Розгляньте малюнок. Визначте, які висловлювання правильні, а які — неправильні.

Мишко рано-вранці лягає спати. Увечері він робить вранішню зарядку. Перед сном він переглядає мультфільми. В обід мама годує Мишка духмяним медом.

- 5.** Визнач час, який показує кожний годинник. Назви час так, щоб він показував різний час доби.

- Допоможи їжакові й білочці визначити, скільки минуло часу.

- 6.** Добери числа. Запиши рівності.

$1 \text{ год} + \square \text{ хв}$

$1 \text{ дм } 9 \text{ см} = \square \text{ см}$

$26 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$

Перевір свої досягнення

1. Доповніть кожне з чисел до числа 10 (усно).

2. Випишіть усі числа, крім круглих. Запишіть їх у вигляді суми розрядних доданків.

76, 16, 70, 81, 20, 42, 28, 94, 30, 37, 50, 65, 70.

3. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$67 - 55$$

$$94 - 70$$

$$43 + 55$$

$$43 - 13 + 70$$

$$40 + 9$$

$$32 + 14$$

$$60 - 1$$

$$37 + 50 - 87$$

4. Добери числа. Запиши рівності.

$$37 + \square = 78$$

$$\square + 31 = 58$$

$$90 - \square = 89$$

$$\square - 40 = 52$$

$$64 - \square = 4$$

$$\square + 17 = 67$$

5. Степан о 15 год пішов до басейну, а потім провідав бабусю. Додому він повернувся о 18 год. Скільки часу Степан був відсутній удома?

6. Навесні діти повісили на деревах в парку 11 нових шпаківень, і їх стало 25. Скільки шпаківень уже було в парку?

7. Обчисли довжину ламаної.

Логічними стежинами математики

Учися спостерігати, аналізувати, міркувати!

1. Назви, скільки круглих чисел у числовому ряду від 1 до 100.
2. Виконай необхідні обчислення. Знайди значення останнього виразу.

$$\text{apple} + \text{apple} + \text{apple} = 30$$

$$\text{plum} - \text{lemon} = 2$$

$$\text{apple} + \text{plum} + \text{plum} = 18$$

$$\text{apple} + \text{plum} + \text{lemon} = ?$$

3. Скількома різними способами можна поєднати кольори двох олівців? Які нові кольори можна отримати? Скільки всього буде кольорів?

4. На майданчику гралося 5 дітей. Коли 2 дівчинки пішли додому, то на майданчику залишилося хлопців більше, ніж дівчат. Скільки хлопців і дівчат було спочатку?
5. У родині Петренків — 3 доньки. У кожної з них є брат. Скільки дітей у цій родині?
6. Одне куряче яйце треба варити 7 хв. Скільки хвилин треба варити 5 курячих яєць, якщо їх покласти в одну каструлю?
7. Визнач, якої частини не вистачає в килимку для комп'ютерної мишки.

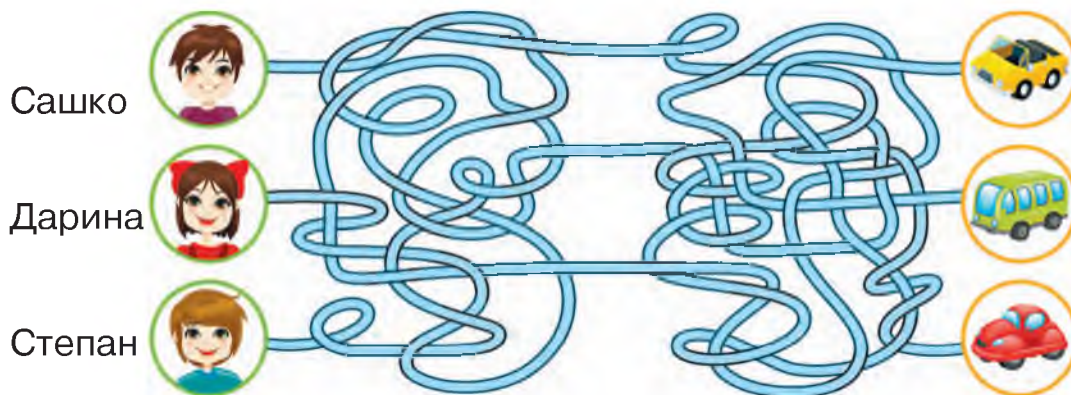

Для тих, хто не боїться труднощів

1. Використовуючи цифри 1 і 7, назви найменше та найбільше двоцифрові числа. Числа можна повторювати.
2. Назви число в межах 20, у якому число одиниць на 8 більше, ніж число десятків.
3. Назви, скількома точками можна поділити відрізок на 3 частини? На 5 частин?
4. На уроці фізкультури учні вишикувалися на відстані 1 м одне від одного в шеренгу 24 м. Скільки було учнів?
5. Лікар призначив Марині 3 пігулки від кашлю, сказавши, що їх треба вживати через кожні 40 хв. На який час вистачить цих пігулок?
6. У букетах Аліни й Катерини — по 2 нарциси, а в букетах Марини й Аліни — по 5 тюльпанів. Де чий букет?

7. Знайди, де чия машинка.

Шановні батьки та вчителі!

Навчальний зміст підручника розроблений відповідно до Державного стандарту початкової освіти, Типової освітньої програми математичної галузі (колектив авторів під керівництвом О. Я. Савченко) і відповідає реаліям Нової української школи. Він є достатнім для формування в учнів предметної математичної та ключових компетентностей, а також готовності до вивчення математики на наступному ступені освіти.

У виданні вміщено матеріал усіх змістових ліній Програми з математики (числа, дії з числами; величини; математичні вирази, рівності, нерівності; сюжетні задачі; просторові відношення, геометричні фігури; робота з даними).

Для розвитку логіки та раціонального мислення учнів, а також для підвищення їхнього інтересу до вивчення математики подані завдання з логічним навантаженням (нестандартні), розміщені в рубриці «Завдання підвищеної складності».

У підручнику подано завдання для самостійного опрацювання учнями матеріалу, а також зразки виконання типових завдань, оформлення короткого запису задач.

Рубрики «Математичний диктант», «Перевір обчислення», «Числовий ланцюжок» спрямовані на узагальнення та систематизацію вивченого матеріалу, а також перевірку та закріплення знань. Як наслідок, процес вивчення кожного розділу й теми супроводжується засвоєнням учнями відповідної математичної символіки й термінології, передбачає розвиток математичного мовлення учнів. Для проведення підсумкового вербального оцінювання після завершення відповідного розділу відведено окремі уроки «Перевір свої досягнення», «Для тих, хто не боїться труднощів».

Використання казкових персонажів полегшує процес навчання. Наприклад, їжак і білка допоможуть дітям вивчити числа від 1 до 10 та їхній склад.

ОЗНАКИ ПРЕДМЕТНОЇ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

- Цілісне сприйняття світу, розуміння ролі математики в пізнавальній діяльності.
- Розпізнавання проблем, які вирішують із застосуванням математичних методів.
- Здатність розв'язувати сюжетні задачі, логічно міркувати, виконувати дії за алгоритмом.
- Уміння користуватися математичною термінологією, знаковою та графічною інформацією.
- Здатність застосовувати обчислювальні навички й досвід вимірювання величин у практичних ситуаціях.
- Уміння орієнтуватися на площині та в просторі.

Автор

Зміст

Звернення до учнів	3
РОЗДІЛ 1 ПРОСТОРОВІ ВІДНОШЕННЯ. ГЕОМЕТРИЧНІ ФІГУРИ. ЧИСЛА. ДІЇ З ЧИСЛАМИ. НАТУРАЛЬНІ ЧИСЛА 1–10. ЦИФРА 0	4
Перевір свої досягнення	54
РОЗДІЛ 2 ТАБЛИЧНЕ ДОДАВАННЯ Й ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 10. ВЕЛИЧИНИ	55
Перевір свої досягнення	80
РОЗДІЛ 3 НУМЕРАЦІЯ ЧИСЕЛ ВІД 11 ДО 20. ДОДАВАННЯ ТА ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 20	81
РОЗДІЛ 4 НУМЕРАЦІЯ ЧИСЕЛ ВІД 21 ДО 100. ДОДАВАННЯ ТА ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 100. ВЕЛИЧИНИ	90
ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО ЗА РІК. ЗАДАЧІ З ЛОГІЧНИМ НАВАНТАЖЕННЯМ	127
Перевір свої досягнення	139
Логічними стежинами математики. Учися спостерігати, аналізувати, міркувати!	140
Для тих, хто не боїться труднощів.	141
Від автора	142

Навчальне видання

Оляницька Любов Віталіївна

МАТЕМАТИКА

Підручник для 1 класу
закладів загальної середньої освіти

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Видано за державні кошти. Продаж заборонено.

Художники Ю. Ясінська, Н. Антоненко, В. Баріба

Редактор Т. Мусієнко

Макет Ю. Ясінської

Художній редактор Н. Антоненко

Технічний редактор Л. Ткаченко

Комп'ютерна верстка Л. Ткаченко, О. Руденко

Коректори С. Бабич, І. Барвінок

Підписано до друку 21. 08. 2018 р. Формат 84×108/16.

Папір офс. № 1. Гарнітура Прагматіка. Друк офс.

Ум. др. арк. 15,12. Обл.-вид. арк. 21,051.

Умовн. фарбовідб. 60,48.

Наклад 14 908 прим.

Зам. №

Видавництво «Грамота», вул. Паньківська, 25, оф. 13, м. Київ, 01133.

тел./факс: 253-98-04. E-mail: info@gramota.kiev.ua;

www.gramota.kiev.ua

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру України
суб'єктів видавничої справи ДК № 341 від 21.02.2001 р.

Віддруковано з готових діапозитів видавництва «Грамота»
у ТОВ «Поліпрінт», 04074, м. Київ, вул. Лугова, 1А.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру України
суб'єктів видавничої справи ДК №1250 від 27.02.2003 р.